

3 / 2022

RAPPORT

**Evaluering av implementeringen av
RETHOS for studieprogrammene i
barnevern**

2022

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av implementeringen av RETHOS for studieprogrammene i barnevern
Forfatter(e)	Sakkyndige: Ingunn Studsrød UIS (leder), Arild Heskje, Sandnes kommune og Veronica Haug, UIT, Norges arktiske universitet. (del 1) Fra NOKUT: Magnus Haakens, Marte Bogen Sinderud, Katrine Kronen og Åsne Kalland Aarstad. (del 2 og del 3)
Dato	22.02.2022
Rapportnummer	3-2022
ISSN-nr	1892-1604

Forord

Denne rapporten omhandler implementeringen av retningslinjene for helse- og sosialfagutdanningene, RETHOS.

NOKUT har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet evaluert implementeringen av RETHOS gjennom tre ulike deler:

- Kartlegging av etterlevelse av de nasjonale retningslinjene. Her presenteres det vurderinger fra sakkyndige om studieplanene ved institusjonene er i tråd med de nasjonale retningslinjene.
- Kartlegging av institusjonenes erfaringer. Her presenteres en oppsummering av institusjonenes erfaring med studieplanarbeidet.
- Kartlegging av tjenestenes erfaringer. Her presenteres tjenestenes erfaringer med samarbeidet om utviklingen av nye studieplaner.

Gjennom denne tilnærmingen ønsker vi å frembringe kunnskap om hvordan prosessen rundt selve implementeringen av retningslinjene har vært, både for institusjonene og for tjenestene.

De viktigste bidragene til evalueringens datagrunnlag er de sakkyndige komiteenes vurderinger, institusjonenes selvevalueringer og intervjuer med representanter fra tjenestene som har vært involvert i samarbeidet om utviklingen av studieplaner.

Vi håper rapporten gir et nyttig bidrag til videreutviklingen av RETHOS som styringssystem og til institusjonenes arbeid med å videreutvikle studieplanene sine.

Innhold

1 Om evalueringen av implementeringen av RETHOS	9
1.1 Fagområder	10
1.2 Kartlegging av etterlevelse.....	11
1.3 Kartlegging av institusjonenes erfaringer	11
1.4 Tjenestenes erfaringer	12
1.5 Leserveileder	12
2 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved OsloMet – storbyuniversitetet	13
2.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	13
2.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	14
2.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	16
2.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	16
3 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet	17
3.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	17
3.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	18
3.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	20
3.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	20
4 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet	21
4.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	21
4.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	22
4.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	24
4.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	24
5 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)...	25
5.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	25

5.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	26
5.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	28
5.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	28
6 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Innlandet	29
6.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	29
6.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	29
6.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	32
6.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	32
7 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Østfold.....	33
7.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	33
7.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	34
7.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	35
7.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	36
8 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Volda	37
8.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	37
8.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	37
8.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	39
8.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	39
9 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitet i Agder (UiA)	41
9.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet.....	41
9.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	42
9.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?	44

9.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	45
10 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitetet i Stavanger (UiS)	46
10.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet	46
10.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	46
10.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?.....	48
10.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	48
11 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Nord Universitet	49
11.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet	49
11.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	50
11.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?.....	51
11.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	51
12 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	52
12.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet	52
12.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen	52
12.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som fastsatt i retningslinjene? ...	55
12.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?	55
13 NOKUTs sammenfatning av institusjonenes erfaringer fra implementeringen av RETHOS	56
13.1 Retningslinjenes anvendelighet	56
13.2 Mulighet for lokal tilpasning	57
13.3 Samarbeid med tjenestene	57
13.4 Samarbeid med andre fagområder	58
13.5 Samarbeid med andre aktører	59
13.6 Andre uforutsette konsekvenser	59

14 NOKUTS sammenfatning av tjenestenes erfaringer fra implementeringen av RETHOS	60
14.1 Organisering	60
14.2 Rekruttering	61
14.3 Praktisk gjennomføring	62
14.4 Tidsutfordring.....	62
14.5 Samarbeid etter RETHOS	63

Sammendrag

De nye nasjonale retningslinjene for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) er en del av et nytt styringssystem. Intensjonen er at de nye retningslinjene skal bidra til at nyutdannede kandidater har en likeverdig sluttkompetanse som imøtekommer tjenestenes kompetansebehov.

Implementeringen av retningslinjene er inndelt i tre faser der den første fasen begynte høsten 2020. Kunnskapsdepartementet har gitt NOKUT i oppdrag å evaluere implementeringen av retningslinjene. Formålet er å framskaffe informasjon som er nyttig for videreutviklingen av RETHOS som styringssystem og institusjonenes studieplanarbeid.

Evalueringen omfatter 8 fagområder, og i denne rapporten presenteres funnene fra barnevernspedagogutdanningene. Evalueringen tar for seg tre områder: Vurdering av etterlevelse mellom studieplaner og de nye retningslinjene, institusjonenes erfaringer med implementeringen og tjenestenes erfaring med implementeringen.

Vurderinger av etterlevelse er utført av en sakkyndig komite

De sakkyndige har tillit til at studentene ved alle institusjoner vil kunne oppnå de intenderte læringsutbyttene RETHOS legger opp til. De har imidlertid noen forslag til forbedringer. I et par tilfeller viser de sakkyndige til inkonsistent bruk av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets nivåbeskrivelser. Det påpekes også at en institusjon ikke har full måloppnåelse for antall uker praksis.

Institusjonenes erfaring med implementeringen

Majoriteten av institusjonene opplever at retningslinjenes anvendelighet er god, og at de bidrar til likere sluttkompetanse på tvers av barnevernspedagogutdanningene. Institusjonene opplever av lokalt handlingsrom i studieplanarbeidet er derimot mer variert. Flertallet mener at retningslinjene har et høyt detaljnivå med mange læringsutbytter, noe som begrenser det lokale handlingsrommet. Det er også betydelig variasjon i hvordan institusjonene har samarbeidet med tjenestene rundt utviklingen av ny studieplan. Har uttrykker nesten halvparten at de har hatt lite samarbeid med tjenestene.

Tjenesterepresentantenes erfaring med implementeringen på tvers av fagområdene

Tjenesterepresentantene har varierte erfaringer med implementeringen, men de har klare meninger om hva som skal til for å sikre et godt samarbeid. De ønsker å involveres tidlig prosessen, slik at de kan være med å påvirke den overordnede tematikken i studieplanarbeidet. Videre bør prosessen inkludere en bredde av tjeneste- og studentrepresentanter. Det kommer også fram at det er viktig at institusjonene følger opp tjenesterepresentantene godt, både før, underveis og etter innspillsprosesser, slik at de er godt informert om forventninger til arbeidet, kan forankre innspill i egen virksomhet og se resultatet av hva samarbeidet har ført til.

1 Om evalueringen av implementeringen av RETHOS

I St.meld. nr. 13 (2011–2012)¹ og St.meld. nr. 16 (2016–2017)² ga Stortinget tilslutning til en rekke forslag for å styrke kvaliteten og relevansen i de helse- og sosialfaglige utdanningene. Det vises her til at helse- og velferdstjenestene ikke har god nok innflytelse på det faglige innholdet, og at utdanningene er for statiske. Disse forholdene fører til at kompetansen til nyutdannede kandidater ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer tjenestenes kompetansebehov og brukernes behov for kvalitet i tjenestene. Meldingen konkluderer med behov for bedre styring og bedre mekanismer på nasjonalt nivå for å sikre at situasjonen bedres.

RETHOS er et svar på stortingsmeldingen og er en del av et nytt styringssystem for disse utdanningene. Utdanningene skal nå reguleres etter følgende modell:

1. UH-loven som gir hjemmel for faglig styring av utdanningene gjennom rammeplaner.
2. Forskrift om felles rammeplan for alle grunnutdanningene. Rammeplanen fastsetter felles formål og felles innhold for alle grunnutdanningene. Den setter også rammer for arbeidet med retningslinjer for hver enkelt utdanning.
3. Forskriftsfestede retningslinjer for hver enkelt utdanning.

I motsetning til det tidligere styringssystemet skiller ikke RETHOS mellom rammeplanstyrte og ikke rammeplanstyrte utdanninger. I det nye systemet vil alle grunnutdanningene forholde seg til en felles rammeplan og fagspesifikke retningslinjer. Videreutdanninger og masterutdanninger er imidlertid ikke omfattet av punkt 2.

Målet med det nye styringssystemet er at utdanningene er framtidsrettede og i tråd med tjenestenes kompetansebehov. Styringssystemet skal føre til at tjenestene og brukerne skal få økt innflytelse på det faglige innholdet i utdanningene. Retningslinjene skal også «sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå, slik at kandidatene som uteksamineres har en felles sluttkompetanse, uavhengig av utdanningsinstitusjon».

De nasjonale retningslinjene skal være førende for institusjonenes eget arbeid med utdanningene, ikke minst utviklingen av lokale studieplaner. I RETHOS' mandat blir det slått fast at det «skal være handlingsrom innenfor retningslinjene til faglig utvikling, nyskaping og institusjonell tilpasning ved den enkelte institusjon».

For å ivareta hensynet både til et nasjonalt likeverdig faglig nivå og institusjonenes handlingsrom er læringsutbyttene i retningslinjene helt sentrale. Institusjonene har frihet til å legge til, omformulere eller dele opp læringsutbytter i studieplanene. De kan derimot ikke gjøre endringer som bidrar til at studenten ikke oppnår læringsutbyttene. «Likeverdig» er et viktig begrep. Studentenes sluttkompetanse skal ikke være «lik», men «likeverdig».

Prosjektet eies av departementsråden i Kunnskapsdepartementet (KD) og har en styringsgruppe som består av ekspedisjonssjefene fra KD, Arbeids- og sosialdepartementet (ASD), Barne- og familiedepartementet (BFD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). Retningslinjene utvikles av nasjonale programgrupper for de spesifikke fagområdene. Programgruppene er sammensatt av representanter fra universitets- og høyskolesektoren,

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/>

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

tjenestene samt studenter. Nettopp den sterke representasjonen fra tjenestene inn i disse programgruppene er et viktig grep for å nå målet om at praksisfeltet skal ha større påvirkningskraft på innholdet i utdanningene.

RETHOS er organisert i tre faser. Fase 1 er tidligere rammeplanstyrte utdanninger, fase 2 er utdanninger som ikke var regulert igjennom rammeplaner og fase 3 er videreutdanninger. Fase 1 og 2 ble implementert av studieprogrammene i studieårene 2020–21 og 2021–22. Fase 3 er foreløpig ikke implementert.

Fagområder		
Fase 1 ³	Fase 2 ⁴	Fase 3 ⁵
Barnevernspedagog Bioingeniør	Audiograf Klinisk ernæringsfysiolog	Helsesykepleier Barnevern (master)
Ergoterapeut Fysioterapeut Radiograf Sosionom Sykepleier Vernepleier	Farmasøyt Medisin Tannlege Optiker Ortopediingeniør Psykolog Tannpleier Tanntekniker Paramedisin	Anestesisykepleier Barnesykepleier Intensivsykepleier Operasjonssykepleier Kreftsykepleier Psykisk helse og rus Jordmor Psykomotorisk fysioterapi Manuellterapi
Samisk sykepleierutdanning (iverksettes fra 2023)		

I forbindelse med implementeringen av de nasjonale retningslinjene i lokale studieplaner har Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) fått i oppdrag fra KD å evaluere implementeringen for fase 1 og fase 2 utdanningene. Evalueringen skal bidra med kunnskap om implementeringen av retningslinjene og erfaringer rundt dette. Evalueringen vil med det bidra til å bygge et kunnskapsgrunnlag om RETHOS som kan benyttes i videre styringsarbeid.

Hensikten med evalueringen er å kartlegge

1. implementeringen og etterlevelsen av RETHOS
2. institusjonenes erfaringer med implementeringen av RETHOS
3. tjenestenes involvering og erfaringer med samarbeidet rundt utviklingen av ny studieplan

Fremgangsmåte

1.1 Fagområder

Evalueringen er rettet inn mot fase 1- og fase 2-utdanninger, men omfatter ikke alle utdanningene. NOKUT har foretatt et utvalg etter følgende kriterier: evalueringen skulle

dekke en god bredde av fase 1- og fase 2-utdanningene innenfor prosjektets økonomiske rammer. For å redusere evalueringspresset i sektoren kunne utdanninger også velges bort dersom de nylig har vært gjenstand for andre typer evalueringer eller kartlegginger. Følgende utdanninger fra fase 1 og fase 2 ble inkludert i evalueringen:

Fase 1	Fase 2
Barnevernspedagog	Medisin
Sosionom	Psykologi
Ergoterapi	Tannpleie
Bioingeniør	Paramedisin

1.2 Kartlegging av etterlevelse

I utformingen av ny studieplan har studieprogrammene hatt frihet til å legge til, omformulere eller dele opp læringsutbytter i studieplanen. Den institusjonelle friheten fører til variasjon i utformingen av studieplanene, noe som er viktig for å ivareta studiestedenes individuelle profil. Den naturlige variasjonen gjør det imidlertid vanskelig å vurdere om helheten i en studieplan er i tråd med de nye retningslinjene uten fagkompetanse. For å imøtekomme behovet for fagkompetanse i vurderingen av etterlevelse i de nye studieplanene, ble arbeidet derfor gjennomført av en sakkyndiggruppe. Sakkyndiggruppen består av tre sakkyndige fra fagfeltet, der to kommer fra akademia og en fra tjenestene. NOKUT har utformet oppdraget til de sakkyndige og har bidratt til organiseringen av sakkyndiggruppene. Utover dette har de sakkyndige gruppene arbeidet og levert sine innstillinger og konklusjoner uavhengig av NOKUT. De sakkyndiges tolkninger og konklusjoner er derfor deres egne.

Sakkyndiggruppen for barnevern bestod av:

Ingunn Studsrød (leder) | Universitetet i Stavanger

Arild Heskje | Sandnes kommune

Veronica Haug | UIT, Norges arktiske universitet

I tilfeller der en av de sakkyndige er vurdert å være inhabil i vurderingen av et studieprogram, har sakkyndigvurderingen blitt gjennomført av de to resterende sakkyndige.

For å vurdere etterlevelse har sakkyndiggruppene vurdert oppdaterte studieplaner opp mot de nasjonale retningslinjene. Studieplanene som ble vurdert, ble overlevert NOKUT på forsommeren 2021. Sakkyndiggruppene har også hatt tilgang på selvevalueringer fra studieprogrammene for å se studieplanarbeidet i kontekst.

1.3 Kartlegging av institusjonenes erfaringer

For å kartlegge studieprogrammenes erfaringer med retningslinjene og implementeringen av disse ble studieprogrammene bedt om å svare på en selvevaluering. Selvevalueringen gir studieprogrammene muligheten til å beskrive hvordan de har jobbet med utviklingen av den nye/reviderte studieplanen, beskrive hvordan de har samarbeidet med tjenestene og/eller andre fagområder samt uttrykke hvordan de opplever at de nye retningslinjene gir rom for lokal tilpasning. De konkrete spørsmålene i selvevalueringsskjemaet er lagt ved som vedlegg 1.

Den delen av rapporten som omtaler studieprogrammenes erfaringer er sammenfattet av NOKUT på bakgrunn av disse selvevalueringene. Sammenfatningen er gjort på tvers av studieprogrammene, men med bruk av konkrete eksempler fra ulike studieprogram.

1.4 Tjenestenes erfaringer

For å samle data om tjenestenes erfaringer gjennomførte NOKUT en rekke intervjuer med tjenesteaktører som har bidratt inn i utviklingen av studieplaner ved ulike studieprogram.

Intervjuobjektene ble valgt ut på grunnlag av informasjon i studieprogrammenes selvevalueringer. Kriteriet for utvelgelsen av intervjuobjektene var at selvevalueringen viste til et samarbeid av et slikt omfang at intervjuer med tjenestene kunne belyse samarbeidet ytterligere. Totalt ble det gjennomført 14 digitale intervjuer, enten som fokusgrupper eller enkeltintervjuer. Intervjuene omfattet 30 respondenter fra fem av de åtte fagområdene. De tre fagområdene som ikke ble inkluderte var medisin, psykologi og tannpleie. Disse ble valgt bort til fordel for flere intervjuer med andre fagområder der beskrivelsene av samarbeid med tjenestene ga mer utfyllende beskrivelser i tråd med seleksjonskriteriet.

Utvalgsmetoden medfører en skjevhet, da utvalget kun reflekterer studieprogram som har beskrevet et samarbeid med tjenestene i selvevalueringene sine, noe som ikke er tilfellet for alle selvevalueringene. Her refererer vi ikke til fagområdene som ikke ble intervjuet. Vi finner eksempler på studieprogram som ikke har samarbeidet med tjenestene om utviklingen av ny studieplan i de fleste fagområdene. Til tross for at utvalgsmetoden medfører en skjevhet, er det en forutsetning at tjenestene har vært involvert i studieplanarbeidet for å kunne utale seg om et slikt samarbeid.

Informantene ble identifisert gjennom selvevalueringene eller ved direkte kontakt med studieprogrammene. Det bemerkes at denne rekrutteringsmetoden ville kunne kompromittere intervjuobjektens anonymitet ovenfor studieprogrammene, noe som kan ha påvirket respondentenes svar. Full anonymitet var ikke mulig å oppnå, da det kun er et fåtall tjenesterepresentanter per studiested (ofte mellom en og fem), og studieprogrammene har naturligvis god kjennskap til disse. For å ivareta respondentenes anonymitet presenteres resultatene fra intervjuene på tvers av fagområdene. Fremstillingen av intervjuene på tvers av fagområdene ble også vurdert som faglig forsvarlig, da det var relativt mye overlapp mellom de ulike fagområdene.

1.5 Leserveileder

Rapporten er strukturert i tre deler etter problemstillingene. I del 1 presenteres sakkynndiggruppens vurdering av hvorvidt studieplanene ved de ulike studiestedene er i tråd med de nye nasjonale retningslinjene. I del 2 presenteres en oppsummering av institusjonenes erfaringer med studieplanarbeidet. I del 3 presenteres tjenestenes erfaringer med samarbeidet om utviklingen av nye studieplaner.

2 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagog-utdanningen ved OsloMet – storbyuniversitetet

2.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

OsloMet har hatt en omorganisering av Institutt for sosialfag som ble ferdigstilt 1. januar 2020. Formålet med ny organisering var å understøtte en bedre integrering av forskning og utdanning ved å få til en organisering hvor faglig/forskningsmessig interesse dannet utgangspunkt for organisering – og ikke studieprogram.

OsloMet skriver at de startet arbeidet med nye retningslinjer i 2017, og at ferdig utarbeidet programplan ble levert til godkjenning ved OsloMet i juni 2019. OsloMet opplyser også at implementeringen av RETHOS i praksis handlet om å lage en «ny» bachelorutdanning med gjennomgående 10 ECTS-emner (på mellom 10 og 20 poeng), med nye læringsutbytter, revidering av pensum og klarere forbindelse med masterutdanningene. OsloMet forklarer dette med ønske om å få til en «rød tråd» i progresjonen i fagene, fra bachelor til master og en tydeliggjøring av internasjonalisering. Videre ble det lagt vekt på kunnskap og ferdigheter som relevant for vurderinger i barnevernet fremfor tidligere fokus på sosialpedagogiske og kreative aktiviteter.

Emnene i utdanningen er sentrert omkring fire faglige områder: barnevern i velferdsstaten, psykososiale perspektiver, juss og yrkespraksis.

Etter endringene ble studieprogrammet for barnevernspedagogutdanningen slik:

Studiets oppbygning			
1.semester	Barnevern i velferdsstaten – mandag, profesjon og selvforståelse 10stp	Psykososiale perspektiver – barns oppvekst og utvikling 10stp (1uke praksis)	Juss - juridisk metode, rettskildelære og forvaltningsrett 10stp
2.semester	Psykososiale perspektiver – omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep 10stp INTERACT	Praksisstudier – observasjon og samhandling 10stp (8–10 uker)	Barnevern i velferdsstaten – vitenskapsteori, etikk og menneskesyn 10stp
3.semester	Juss – barnevernsrett 10stp	Barn i velferdsstaten – melding, undersøkelse og hjelpetiltak 10stp	Barnevern i velferdsstaten – Tvangstiltak og plassering utenfor hjemmet 10stp
4.semester	Barn i velferdsstaten – forebyggende arbeid 10stp INTERACT (1 uke praksis)	Barn i velferdsstaten – Juridiske og sosiologiske perspektiver på arbeid i institusjoner 10stp	Psykososiale perspektiver – Miljøterapeutisk arbeid med barn, unge og deres familier 10stp

5.semester	Praksisstudier – profesjonsutøvelse og kritisk refleksjon 20stp 12 uker	Barn i velferdsstaten – valgemner 10stp
6.semester	Barn i velferdsstaten – Mangfold og minoriteter 10stp INTERACT	Bacheloroppgave med vitenskapsteori 20stp

2.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

2.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at dette kompetanseområdet er dekket i veldig mange emner, både i første og andre studieår. For eksempel gjelder dette emnet «Barnevern i velferdsstaten – mandat, profesjon og selvforståelse», «Juss – juridisk metode, rettskildelære og forvaltningsrett» og «Psykososiale perspektiver. Omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep.» Emnene i 2. år har også læringsutbytter som dekker dette området, for eksempel «Juss – barnevernrett», «Barnevern i velferdsstaten – melding, undersøkelse og hjelpetiltak» og «Barnevern i velferdsstaten – tvangstiltak og plasseringer utenfor hjemmet».

2.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er 14 læringsutbytter i dette kompetanseområdet, og flere av disse har krav om bred kunnskap. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene i dette kompetanseområdet gjenfinnes i mange emner, hovedsakelig i 1. studieår, for eksempel i emne «Psykososiale perspektiver – barns oppvekst og utvikling» og i 2. år for eksempel «Psykososiale perspektiver – miljøterapeutisk arbeid med barn, unge og deres familier». Vi vurderer at kompetanseområdet er godt dekket i ny plan.

2.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

I dette kompetanseområdet er det 22 læringsutbyttebeskrivelser i forskriften. De sakkyndige vurderer at yrkesrolle og etikk er gjennomgående i utdanningen, med økende grad av krav til kritisk tenkning og selvstendighet, og læringsutbyttene i dette gjenfinnes i emnene. Det er også et eget emne i «Barnevern i velferdsstaten – vitenskapsteori, etikk og menneskesyn». Det synes som om samarbeid, herunder tverretatlig og tverrfaglig samarbeid er mindre tydelig formulert i læringsutbyttene enn de øvrige, men generelt sett mener vi at kompetanseområdet er godt dekket i studieplanen.

2.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Forskriften har i alt 10 læringsutbyttebeskrivelser under dette kunnskapsområdet. De sakkyndige vurderer at noen av utbyttene er lette å gjenfinne, for eksempel vitenskapsteori, men andre som for eksempel angår innovasjon er vanskeligst å gjenfinne i planen. Dette kan skyldes at dette temaet kanskje er mer gjennomgående i flere emner og ikke påpekt spesifikt. Det er naturlig å tro at for eksempel valgemenene barnevern, medier og offentlighet vil kobles til nytenkning, tjenesteinnovasjon, digitale verktøy og dokumentasjon/formidling. I selvevalueringen vurderer de at flere av disse læringsutbyttene gjenfinnes delvis i flere emner. De skriver dessuten at de likevel anser læringsutbyttene dekket når det er flere «delvise» læringsutbytter i flere emner i programplanen. Samlet sett vurderer vi derfor at læringsutbyttene innen dette område er mulig å gjenfinne i den nye studieplanen.

2.2.5 I hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Paragraf 16 i forskriften viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter. Videre bør studiet gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

De sakkyndige vurderer at studieplanen synes å være noe utydelig på hvordan det arbeides for at nivået økes underveis, i og med den tematiske inndelingen i små 10 poengsemner. Noen av emnene fremstår som nokså ambisiøse når det gjelder læringsutbytter, gitt at de kun er 10 studiepoengs-emner. De sakkyndige vurderer at en slik oppdeling krever god koordinering mellom mange emner for å få til ønsket læringsutbytte for studentene.

I selvevalueringen skriver studiestedet at «studiets oppbygging fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Studenten får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter og utfordres på å arbeide med egne holdninger og forforståelser.» Studiestedet skriver også at undervisningsformer, pensum og vurderingsformer korresponderer med læringsutbytteformuleringene, og at de ivaretar faglig progresjon ved at studenten bygger kompetansen sin fra generell mot spesialisert barnevernfaglig kompetanse. Med bakgrunn i disse opplysningene vurderer de sakkyndige at studieplanen synes å ivareta kompetanseområdene og krav til studiets oppbygging på en tilfredsstillende måte.

2.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

I studieplanen står det at praksisstudier er en sentral del av studiet og skal bidra til integrering av læringsutbytte innen kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Studentene har praksis tilsvarende et omfang på 24 uker, fordelt på 2 praksisperioder, med observasjonspraksis på 10 uker 1. studieår og 14 uker trening i profesjonsutøvelse i 3. studieår.

Det er et mål og et ønske at alle studenter skal få praksis innen barnevernstjenesten. Noen studenter utplasseres i barnevernstjenesten i 1. år, andre i 3. år. Arbeid med barn og unge i ulike institusjoner står også sentralt i utvelgelsen av praksisplasser. Studentene får praksis ved institusjoner innen forebygging, statlig omsorg eller behandling. I likhet med flere andre institusjoner opplyser studiestedet at det er utfordrende å ivareta hovedvekt av praksis i en streng fortolkning av "kommunalt og statlig barnevern".

De sakkyndige vurderer likevel at studieplanen tilfredsstillende til praksisstudier. OsloMet har en tydelig profil når det gjelder kompetanse i barnevernfaglige vurderinger og beslutninger, og praksisstudiene gjenspeiler dette. Studiestedet har dessuten en klar barnevernfaglig gjennomgående profil i studiets oppbygging av, og innhold i, emnene. Studentene får erfaring med direkte arbeid med utsatte barn, unge og/eller deres familie.

2.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene.

2.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

Det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, emneoppbygging, valg av vurderings- og eksamensform og ikke minst de fem valgemner i siste året. Ved at valgemnene kun er 10 ECTS gir de god mulighet for fordypning og valg ut fra interesse hos studentene, samtidig som OsloMet får brukt forskningsbasert kompetanse direkte inn i utdanningen. Studiestedet uttaler selv i sin selvevaluering at de opplever at handlingsrommet har vært lite, og at læringsutbyttene i forskriften er for detaljerte.

3 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

3.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBS) ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) består av tre campuser. Etter fusjonen mellom UiT og Høgskolen i Harstad utviklet instituttet en ny studieplan for bachelor i barnevern med opptak fra høst 2017. Instituttet har både BA i barnevern og BA i sosialt arbeid. På campus Alta og campus Tromsø har det over alle år vært en del felles undervisning mellom disse to programmene. I de reviderte fagplanene ble det lagt til rette for fortsatt noe felles undervisning, slik at en stor del av revideringsarbeidet ble brukt til å justere og nivå-regulere læringsutbyttene mellom de to studieplanene. I selvevalueringen beskriver UiT at arbeidet med revidering av fagplanen startet i januar 2019. Da satte de ned en gruppe med deltakere med ulik kompetanse fra alle tre campuser, som skulle jobbe med revidering av fagplanen. Det at de er et tre-campus-institutt med ulik fagkompetanse og kulturer, har preget arbeidet og medført merarbeid for å utvikle felles forståelse og enighet.

Studieplanen viser at barnevernspedagogutdanningen ved UiT har 11 emner på mellom 10 og 30 studiepoeng, men hvorav flesteparten er på 15 studiepoeng.

Studieplanen har følgende oppbygning:

Studiets oppbygning		
1.semester	BVE-1511 introduksjon til barnevernspedagogens fagfelt og yrkesrolle 15stp	BVE-1512 Velferdssamfunnets oppbygning og utfordringer 15stp
2.semester	BVE-1521 Barn og unge i et pedagogisk og psykologisk perspektiv 15 stp	BVE-1522 Praksis 1: Samhandling og læring 15stp
3.semester	BVE-1531 Aktiviteter og pedagogiske og psykologiske perspektiv 15stp	BVE-1532 Arbeidsprosessen i kommunal barnevernstjeneste 15stp
4.semester	Bve-1541 Praksis 2: Tiltak og endringsarbeid 30stp	
5.semester	BVE-1551 Beslutninger og dilemmaer i barnevernet 15stp	BVE-1552 Helsefremmende og forebyggende barne- og ungdomsarbeid/Health promotion and preventive child and youth work 15stp
6.semester	BVE-2661 Mangfold marginalisering og profesjonell bevisstgjøring 10stp	BVE-2662 Vitenskapsteori og forskningsmetode. Bacheloroppgave 20 stp.

3.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

3.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene i dette kompetanseområdet gjenfinnes i en rekke emner, for eksempel i «Aktiviteter og pedagogiske metoder i miljøterapeutisk arbeid» (BVE- 1531), i «Beslutninger og dilemmaer i barnevernet» (BVE 1551) og delvis også i praksis (BVE-1541).

3.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er 14 læringsutbytter i dette kompetanseområdet, og flere av disse har krav om bred kunnskap. De sakkyndige gjenkjenner læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet i flere emner, og særlig emnet «Barn og unge i et pedagogisk og psykologisk perspektiv» (BVE-1521), «Om barns utvikling, oppvekst» – delvis også i BVE 1522-praksis i 1. år. Læringsutbyttene gjenfinnes også i «Helsefremmende- og forebyggende barne- og ungdomsarbeid» (BVE 1552). De sakkyndige vurderer at studieplanen har et særskilt søkelys på samiske barns oppvekstforhold hvor deres etniske, språklige og kulturelle tilknytning vektlegges.

3.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

I dette kompetanseområdet er det 22 læringsutbyttebeskrivelser i forskriften. Vi gjenfinner dette kompetanseområdet i læringsutbyttebeskrivelser i flere emner blant annet i «Mangfold, marginalisering og profesjonell bevisstgjøring» (BVE- 2661), «Introduksjon til barnevernspedagogens fagfelt og yrkesrolle» (BVE-1511), «Velferdssamfunnets oppbygging og utfordringer» (BVE-1512). Kommunikasjon tematiseres i flere emner, blant annet i «Introduksjon til barnevernspedagogens fagfelt og yrkesrolle» (BVE-1512), «Praksis 1» (BVE-1522) og i «Arbeidsprosessen i kommunal barneverntjeneste» (BVE-1532).

3.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

I dette kompetanseområdet er det 10 læringsutbyttebeskrivelser i forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene fra dette kompetanseområdet er godt dekket og å finne i mange emner, blant annet i emnet «Mangfold, marginalisering og profesjonell bevisstgjøring» (BVE-2661) og i «Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode» (BVE 2662).

3.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

I studieplanen står det at studiet vektlegger studentaktive, praksisnære og prosessrettete læringsformer. Det står også at det er nødvendig at studentene arbeider aktivt med egen faglig utvikling, både individuelt og i grupper. Studieplanen viser dessuten at erfaringsbasert og praksisnær læring er viktige elementer i studiets pedagogiske opplegg. Det oppgis at hensikten er å tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og erfaringer som er overførbare til praktiske situasjoner og kontekster. Sammenhengen mellom utøvelse av barnevernsfaglig arbeid og teoretiske perspektiver vil bli vektlagt gjennom studiet. Det står i tillegg at læringsformene skal bidra til at studentene, både individuelt og i grupper, reflekterer over samspillet mellom teori og praksis og mellom tanke og handling i det sosialfaglige feltet. Dette krever deltakelse og engasjement i og utenfor timeplanfestet undervisning. I studieplanen står det også at det er nødvendig at studentene arbeider aktivt, både individuelt og i grupper, med egen faglig utvikling. På bakgrunn av beskrivelsene vurderer de sakkyndige at studieplanen ivaretar kravene til oppbygging på en god måte.

3.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

På UiT er det to obligatoriske praksisperioder på hhv. 6 uker (180 timer) og 17 uker (510) timer. I 3. studieår er det dessuten oppsøkende prosjekt i varierende omfang i emne BVE/SSO-1552. Totalt sett tilfredstiller dette kravene til omfang slik de er fastsatt i retningslinjene.

UiTs region strekker seg over Troms og Finnmark fylke. Det innebærer lange reiseveier for studentene og fagveiledere ved UiT som følger opp disse i praksis, skriver studiestedet i sin selvevaluering. Det har resultert i en utstrakt bruk av digital oppfølging, noe de ikke helt ser resultatet av enda. På ett campus er det innført gruppepraksis for første års praksis (praksis 1). Erfaringene tilsier at dette også blir innført på de andre campusene, skriver studiestedet i selvevalueringen. I studieplanen står det at studentene i første praksisperiode skal arbeide i direkte kontakt med barn/unge på sosialiseringsarenaene deres, og i andre praksisperiode skal studentene utvikle perspektivet sitt gjennom yrkesrelevant arbeid.

De sakkyndige vurderer at det er stor sannsynlighet for at praksis kan bidra til integrering av læringsutbytte innen kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Videre vurderes det som lite sannsynlig at hovedvekten av praksisstudiene gjennomføres innenfor kommunalt og statlig barnevern, men etter vår vurdering ivaretar studieplanen likevel retningslinjenes krav til praksisstudier.

3.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studentene vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene.

3.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

Det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, og det synes som de har mye søkelys på tematikk omkring samer, urfolk og minoriteter. Handlingsrommet viser seg også i emneoppbygging, valg av vurderings- og eksamensform, undervisningsopplegg og internasjonalisering. Studiestedet oppgir selv at læringsutbyttebeskrivelsene i begge forskriftene er såpass vide og omfattende at det gav rom for tolkninger. De opplevde at det uttalte målet var at forskrift om felles rammeplan og forskrift om nasjonale retningslinjer skulle gjøre utdanningene i Norge mer lik, men UiT opplevde at tolkningsrommet ga god mulighet for å kunne utvikle egen profil. På den måten er det vanskelig å se at retningslinjene skulle føre til mer strømlinjeformede utdanninger i hele landet.

Det store tolkningsrommet i retningslinjene ga sterke stemmer innen utdanningen mulighet for å fremme enkelte fagområder fremfor andre, skriver studiestedet selv i selvevalueringen.

4 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagog-utdanningen ved Høgskulen på Vestlandet

4.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Høgskulen i Sogn og Fjordane ble fusjonert med Høgskolen i Bergen og Høgskolen Stord-Haugesund til Høgskulen på Vestlandet (HVL) 1. januar 2017. Som en del av oppfølginga av NOKUTs tilsyn i 2017 og målsettinger i fusjonsplattformen ble det høsten 2017 iverksatt et prosjekt med mål om å samordne bachelorutdanningene, blant annet gjaldt dette barnevern som ligger på campus Sogndal. Prosjektet ble avsluttet i 2019. Utdanningene ble samordnet på tvers av studiestedene, samtidig som man vektla lokal profil og fagspesifikke trekk ved bachelorutdanningene barnevern, sosialt arbeid og vernepleie (BSV). Samordningen ble gjennomført før retningslinjene for barnevernspedagogutdanningen ble iverksatt. De som arbeidet med revisjon av BSV-utdanningene, jobbet tett opp til forskrift for felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanningane (vedtatt i 2017). Den nye studieplanen ved HVL inkorporerte dessuten forskrift om nasjonale retningslinjer for barnevernspedagogutdanning.

Studieplanen viser at alle kompetanseområdene er integrert i studiets 13 emner, hvorav 11 er utdanningsspesifikke. Emnestørrelsen er mellom 7,5 og 30 studiepoeng.

Studieplanen viser følgende sammensetning av emner over 6 semester:

Studiets oppbygning			
1.semester	Barnevernspedagogen sitt fag og yrkesfelt 7,5 stp. (BARN 100)	Danning og akademisk handverk, 7,5 stp. (BARN110)	Barnevernet i velferdsstaten (BARN 120) 15 stp.
2.semester	Barn og unges oppvekst og utvikling (BARN130) 15 stp.	Bruk av aktivitetar i miljøterapeutisk arbeid (BARN1240) 7,5 stp.	Praksis i miljøterapeutisk arbeid i barnehage eller skule (BARNP1) 7,5 stp.
3.semester	Avgjerds-prosessar og omsorgsvurderingar i barneverns-tjenesta (BARN200) 15 stp.	Arbeid med tiltak i barnevernet (BARN210) 15 stp.	
4.semester	Praksis i barneverns-faglig arbeid (BARNP2) 30 stp.		
5.semester	Arbeid med barn og familiar med samansette vanskar (BARN300) 15stp.	Prosjektarbeid i barnevernsfagleg arbeid (BARN310) 15stp.	
6.semester	Refleksjon over barnevernets fag og yrkesfelt (BARN320) 15stp.	Bacheloroppgåve (BARN390) 15 stp	

4.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

4.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene innen dette kompetanseområdet gjenfinnes i flere emner, og særlig i «Barnevernspedagogen sitt fag og yrkesfelt» (BARN100) og i «Barnevernet i velferdsstaten» (BARN120) – (blant annet innen relevant norsk og internasjonal rett). Læringsutbytter som angår forvaltningen og barnevern som fagområde, ulike minoritetsperspektiver gjenfinnes også i emnene og i 1. og 2. praksisperiode. Det synes også som at minoriteter har fått sin rettmessige plass.

4.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er 14 læringsutbytter i dette kompetanseområdet, og flere av disse har krav om bred kunnskap. De sakkyndige vurderer at det er godt mulig å gjenfinne læringsutbytte innenfor dette kompetanseområdet. Emnet «Barn og unges oppvekst og utvikling» (Barn130) tar særlig for seg dette, blant annet med søkelys på utviklingspsykologi, generell psykologi og sosialpsykologi og flere perspektiv på barn og unges utvikling. Vi gjenfinner også flere læringsutbytteformuleringen senere i studiet, blant annet i emnet om avgjørelser i barnevern samt i praksisstudiene.

4.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

I retningslinjen er det 22 læringsutbyttebeskrivelser innen dette kompetanseområdet. Sakkyndig vurderer at yrkesrollen, og særlig etikk og samarbeid, går igjen som faste innslag i de fleste emnene ved HVL og lar seg dermed gjenfinne i læringsutbytteformuleringene i flere emner. Det nye emnet «Danning og akademisk handverk» (BARN110), inneholder også etikk og etiske refleksjoner. I tillegg er samarbeid også et fokus her.

4.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Retningslinjen har 10 læringsutbytteformuleringer innenfor dette kompetanseområdet. Studiestedet har innført et nytt emne «Danning og akademisk handverk» (BARN110), som gir en tidlig introduksjon til vitenskapsteori, vitenskapelige metoder, akademisk skriving, informasjonskompetanse og kildebruk. Emnet er felles for alle bachelorprogram ved HVL.

De sakkyndige finner igjen læringsutbyttene i dette kompetanseområdet i dette emnet og i «Avgjersprosessar og omsorgsvurderingar i barneverntjenesta» (BARN200).

De sakkyndig vurderer videre at studentene får trening innenfor kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis i «Prosjektarbeid i barnvern faglig arbeid» (BARN310), der dette står som sentrale tema. Her benevnes også innovasjon som nevnes få studiesteder for øvrig, uten at det kommer særlig frem hva som er læringsutbyttebeskrivelsen her utover å kunne bidra til tjenesteinnovasjon. De sakkyndige vurderer samlet sett at læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» gjenfinnes i den nye studieplanen.

4.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

I studieplanen står det at organiseringen av utdanningen er etter en integrert studiemodell med gjennomgående profesjonsretting, der forskningsforankring og integrering av teori og praksis står sentralt. Alle emnene bygger på hverandre og det blir stilt gradvis høyere krav til studentenes kompetanse, selvstendighet og evne til refleksjon over egen fagkunnskap. De sakkyndige vurderer at studiets oppbygging ivaretar retningslinjenes krav til oppbygging av studiet.

4.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

Utdanningen har to praksisperioder i løpet av studiet. Første periode er på 4 uker i 2. semester, i barnehage eller skole. Hovedfokus da er bruk av aktiviteter. Andre praksisperiode er på 16 uker i 4. semester. De sakkyndige vurderer at omfanget på 20 uker i autentiske yrkessituasjoner er i tråd med kravene i forskriften.

I selvevalueringen skriver studiestedet at

Å utreie/undersøkje, vurdere og fatte vedtak i barnevernssaker er noko ein får erfaring med i kommunalt barnevern, og utifrå forskrifta skal alle studentar ha denne erfaringa. Slik vi har lagt vår praksis med ein praksisperiode i statleg eller kommunalt barnevern, bydde denne formuleringa på nokre utfordringar sidan vi i ny studieplan valde å halde fram med ein lang praksisperiode på 16 veker, og i anten kommunalt eller statleg barnevern. Dette gjeld emne BARNP2.

Vi vurderer at hovedvekten i praksisstudiene således gjennomføres innenfor kommunalt og statlig barnevern, slik det er anbefalt i forskriften.

4.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige vurderer at studieprogrammet ivaretar intendert læringsutbytte som er fastsatt i retningslinjene.

4.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

I selvevalueringen skriver studiestedet at forskriften har bidratt til å styrke studieprogrammet og har gitt utdanningen en sterkere identitet der barnevernsfaglig arbeid er tydeligere og mer spisset i programmet.

De sakkyndige vurderer dessuten at studiestedet har benyttet seg av lokal tilpasning fordi de har åpning for at studentene kan søke utveksling i 4. og 5. semester. Instituttet tilbyr et 30 studiepoengs emne som inkluderer teori og praksisutveksling ved praksisinstitusjoner i Europa, Tanzania, Zambia, Sør-Amerika og Botswana. Studiestedet har valgt å ha to emner sammen med andre BSV-studenter, og det har valgt varierende arbeidskrav og eksamensformer. Størrelsen på emnene er lokalt tilpasset. Det er dessuten positivt å se at HVL har hatt omfattende samarbeid med praksisfelt og andre fagfeller fra UH-sektoren i utviklingen av ny/revidert plan.

5 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagog-utdanningen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

5.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

NTNU fusjonerte med Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Gjøvik og Høgskolen i Ålesund i 2016. Studieprogrammene for bachelorutdanningene i barnevern og i sosialt arbeid ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) ble da en del av studieporteføljen til Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap ved NTNU. Et nytt institutt (Institutt for sosialt arbeid (ISA)) ble opprettet 1. januar 2017 og forvalter de to bachelorutdanningene (barnevernspedagog og sosionom), i tillegg til EVU, master og ph.d.-utdanning. Som en del av fusjonen ble det satt i gang et arbeid med å utvikle en samlet og helhetlig studieportefølje innen området sosialt arbeid og barnevern. ISA leverte en tilleggsrapport til NOKUT om bachelorprogrammene i august 2017.

Etter implementeringen av RETHOS har barnevernspedagogutdanningen ved NTNU 15 emner, og her inngår eksamen philosophicum og et eget emne i menneskerettigheter og etikk: det engelskspråklige områdeemnet Global Ethics and Human Rights. Ut over programmets 180 studiepoeng, har studentene anledning til å ta et tilleggsemne på 7,5 studiepoeng; Mentorskap i en flerkulturell kontekst – Nattegalen. Emnestørrelse varierer mellom 7,5 og 30 studiepoeng, på denne måten:

Studiets oppbygning				
1.semester	BBV1003 Barnevernspedagogen og samfunnsoppdraget 15stp	ISA 1001 Sosial- og velferdspolitik 7,5stp	ISA1002 Juridisk metode og forvaltningsrett 7,5stp	Isa1005 Mentorskap i en flerkulturell kontekst – Nattegalen 7,5 stp
2.semester	ISA1003 Psykologi i et livsløpsperspektiv 7,5stp	BBV1004 Meldinger og barneversfaglige vurderinger 15stp	EXPH200 Examen philosophicum for samfunnsvitenskap 7,5stp	
3.semester	BBV2001 psykisk helse, omsorgskompetanse og omsorgssvikt 7,5stp	BBV2002 Rettsanvendelse i barnevernet 7,5stp	BBV2006 Tiltak, endringsarbeid og utviklingsstøtte 15stp	
4.semester	ISA1006 Global ethics and human rights 7,5stp	BBV2007 Miljøterapi med utsatte barn og unge 7,5stp	BBV2008 profesjonsutøvelse i lokal og global kontekst 15stp	
5.semester	BBV2500 Barneversfaglig veiledet praksis 30stp			
6.semester	ISA2500 Tverrprofesjonelt samarbeid og innovasjon 15stp	BBV2900 Bachelor i barnevern 15stp		

5.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

5.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften.

De sakkyndige vurderer at studiestedet har utviklet studiet slik at læringsutbyttene i dette kompetanseområdet er trukket inn i en rekke av emnene, fra starten på studiet og helt ut i tredje året (BBV1003, ISA1001, BBV1004, BBV2500 og ISA2500). Lovverk, rettslære og juridisk metode er også godt inkorporert i studiet, og det sikres bred kunnskap gjennom å fordele slike læringsutbytteformuleringer på flere emner (ISA1002 og BBV2002), og i tillegg trekkes tematikken inn på emnene BBV1004, BBV2006 og BBV2007. I BBV2006 har de utfylt med temaer som familie og nettverksarbeid, akuttarbeid i barnevernet, fosterhjemsarbeid og evaluering av tiltak, deretter i emne BBV2007 som gir en innføring i miljøterapi generelt og setter søkelys på miljøterapi i institusjoner spesielt. De har dessuten vektlagt barnevernsfaglige tematikker i for eksempel BBV2008.

5.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er 14 læringsutbytter i dette kompetanseområdet, og flere av disse har krav om bred kunnskap. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene fra området oppvekst og er fordelt på flere emner i studiet. Delvis i BBV1003 (oppstartemnet), ISA1003, BV1004, BBV2001, BBV2008, BBV2001 og BBV2006 og i praksisemnet i tredjeåret (BBV2500). Kunnskap om urfolk og etniske minoriteter og samene spesielt gjenfinnes i emner som ISA1001 hvor dette med samers rett til likeverdige tjenester er på dagsorden, i emne BBV1004 hvor dette med kultursensitivitet er et tema i forbindelse med saksbehandling i barneverntjenesten og i BBV2002 hvor både grunnloven og sameloven er nevnt spesielt.

De sakkyndige vurderer at kompetanseområdet er godt dekket i denne studieplanen.

5.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Dette kompetanseområdet har 14 læringsutbytteformuleringer i forskriften. De sakkyndige vurderer at tverrfaglig samarbeid er tematisert i et eget emne for dette formålet (ISA2500 på 15 stp.) og i det praktiske barnevernsemnet BBV2006 om tiltak og oppfølging.

Bred kunnskap om kommunikasjon, konflikthåndtering osv. og ferdigheter i kommunikasjons/barnesamtaler er forsøkt i hele studieforløpet og i flere emner. I BBV1004 er det øving på samtaler med barn og foreldre for å finne ut av barns behov og avklare barns omsorgssituasjon, i BBV2006 har de satt søkelyset på ressurs- og løsningsorienterte

samtaler med barn og i miljøterapiemnet (BBV2007) berøres samtaler med barn om omsorgssvikt, vold og overgrep. De sakkyndige vurderer at profesjonsetikk og etiske verdier m.m. gjenfinnes i flere emner, blant annet BBV1001, BBV1003, EXPH0200, BBV1004, BBV2006, BBV2007 og BBV2001. Flere av de andre læringsutbytteformuleringene er dessuten ivare tatt igjennom hele studieforløpet.

5.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Det er totalt 10 læringsutbyttebeskrivelser for dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene i kompetanseområdet innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis er fordelt på flere emner, både tidlig og sent i studiet. Studentene møter disse læringsutbyttene f.eks. i ex.phil.-emnet (EXPH0200), i samfunnsvitenskapelige metoder i andreåret (i emne BBV2008) og også i fellesemnet (ISA2500), som i tillegg har ordet innovasjon i emnenavnet. Noen av læringsutbyttene er dessuten tenkt inn i alle emnene, skriver studiestedet i selvevalueringen. Vi vurderer at dette kompetanseområdet er godt dekket i den nye studieplanen.

5.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

I studieplanprogrambeskrivelsen HSGBV 2018/høst står det at barneverns-pedagogutdanningen ved NTNU har en sosialpedagogisk tilnærming til endring og forebygging på ulike nivå. Studiestedet legger opp til forelesninger, gruppearbeid, øvelser og ferdighetstrening, aktivitetsdag, arbeid med case, praksisstudier, feltarbeid, prosjektarbeid, oppgaveskriving og selvstudier. Sammen med de opplysningene som står blant annet under praksis (se nedenfor), vurderer vi at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon og utfordres på egne holdninger og forforståelser. De ulike arbeids- og læringsformene har som mål å utvikle studentenes yrkeskompetanse og forberede dem til yrkesrollen, står det i planen. Samlet sett vurderer vi at studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging.

5.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

I studieplanen står det at «I praksisstudier menes at studentene skal ut i arbeidsfeltet i relevante arbeidssteder». Videre står det at praksisstudiene skal bidra til at studentene øker sin forståelse for sammenhengen mellom forskning, teori og praktisk arbeid.

Observasjon, samhandling, veiledning og praktisk utprøving i arbeidsfeltet er av stor betydning for studentenes mulighet til å utvikle seg og bevisstgjøre seg egen yrkesrolle. Det står også at praksis skal bidra til at studentene utfordres til faglig og etisk refleksjon og bearbeiding av kunnskaper og øke sin bevissthet om egne følelser, holdninger og utvikle sin evne til kommunikasjon, samarbeid og etisk praksis.

Studentene får tre uker feltarbeid i skole/SFO pluss seks ukers gruppepraksis digitalt, med fokus på barnevern, melding og vurdering. De har også 17 ukers praksis i 3. år, og studieplanen fremhever at dette emnet har søkelys på tjenester og tiltak for *utsatte* barn og unge.

Studiestedet oppgir i selvevalueringen at de per i dag ikke har full måloppnåelse på antall uker i praksis. De har gjennomgått praksistilbyderne sine for å kvalitetssikre plassene, samtidig som de benytter alle kommunale barneverntjeneste-praksisplasser i Trøndelag fylke. I all hovedsak er studentene i kommunalt barnevern, i ulike institusjoner og tiltak, i barne- og ungdomspsykiatrien, rustiltak, utekontakt, miljøteam på skoler og senter for seksuelle overgrep (NOK). Listen er ikke uttømmende, da tilgjengelige praksisplasser kan variere fra år til år. I studieplanen står det at praksis gjennomføres på relevante arbeidsplasser, og studentene kan ikke garanteres praksis i statlig og kommunalt barnevern. De sakkyndige vurderer likevel at studieplanen i hovedsak ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier, men de må påse at studentene får full måloppnåelse om antall uker.

5.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

Med unntak av problemene med måloppnåelse i praksis har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå de intenderte læringsutbyttebeskrivelsene.

5.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, emneoppbygging, valg av vurderings- og eksamensform og ikke minst fellesemner som barnevernspedagogstudentene ved NTNU har sammen med andre bachelorstudenter, noe som i selvevalueringen også begrunnes med ressursituasjonen på studiestedet. I selvevalueringen skriver studiestedet at de nye retningslinjene har gitt mer rom for fortolkning og økt faglig frihet enn de gamle rammeplanene. Det står også at den nye forskriften har gitt studiestedet gunstige rammer for å gjøre endringer i studieprogrammet i tråd med utviklingen i praksisfelt, forskning og samfunnsutvikling for øvrig.

6 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Innlandet

6.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Høgskolen i Innlandet (HINN) tilbyr alle de tre BSV-utdanningene: bachelor i barnevern, bachelor i sosialt arbeid og bachelor i vernepleie. Før Høgskolen i Lillehammer ble fusjonert til HINN, hadde NOKUT i 2016 et tilsyn med BSV-utdanningene. Det ble da gjort endringer og justeringer for å imøtekomme NOKUTs anbefalinger. Særlig gjaldt dette forhold knyttet til vitenskapsteori og forskningsmetode. Videre jobbet studiestedet med å tydeliggjøre at det er barn og unge i utsatte livssituasjoner studiet retter seg mot, samt at praksislæringens bør skje i barnevernfeltet. I gjennomgangen etter RETHOS fikk særlig urfolk og samiske barn større fokus.

Da de nye nasjonale retningslinjene ble vedtatt, ble studieplan og emnebeskrivelser gjennomgått og endret i tråd med den nye forskriften. Selv om en opplevde at de endringene som alt var gjort samsvarte godt med de nye retningslinjene, valgte en i tillegg å ytterligere utvikle eksisterende planer i ny gjennomgang. Et fokus har vært på å få aktive, lærende studenter ved bruk av praksisnære arbeidsformer. Etter omarbeidelsen består barnevernspedagogstudiet ved HINN av 8 emner på mellom 15 og 40 studiepoeng.

Studiet oppbygning			
1.studieår	Emne 1. Barnevernspedagogen-introduksjon til yrkesrolle, teoretisk forankring og virksomhetsfelt 20stp.	Emne 2. Barn og unge i sentrum for barnevernspedagogens yrkesutøvelse 40stp.	
2.studieår	Emne 3. Teoretiske perspektiver for barnevernspedagogens yrkesutøvelse 15stp.	Emne 4. Undersøkelser og beslutninger i barnevernet, 15stp.	Emne 5. Arbeid med barn og unge i utsatte livssituasjoner 30stp.
3.studieår	Emne 6. Ekstern veiledet praksis 30stp.	Emne 7. Tverrfaglig fordypningsprosjekt 15stp.	Emne 8. Barnevernfaglig fordypning 15stp.

6.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

6.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene gjenfinnes tydelig innenfor dette kompetanseområdet. Læringsutbyttebeskrivelsene er spredt utover de åtte emnene. Flere av læringsutbyttene kommer muligens tydeligere eksplisitt til uttrykk i 2. og

3. studieår, noe som er i tråd med selvevalueringen som fremhever spirallæring. BVP 2102 går rett i kjernen på barnevernfaglig kompetanse, jus, planmessighet, teori, anvendelse av faglig kunnskap og skjønn, lovverk, regler og vurderinger. De sakkyndige vurderer det positivt at barnekonvensjonen trekkes frem.

Studieprogrammet tar aktivt i bruk ulike relevante faglige kunnskapsgrunnlag, noe som er i tråd med læringsutbyttene på kompetanseområdet. Eksempler på dette er læringsutbytter der psykologi, sosialpedagogikk, samfunnsvitenskap/sosiologi, jus og fordypning om tverrfaglig samarbeid. Samtidig fremkommer det også tydelig en profesjonsspesifikk barnevernfaglig kompetanse, både gjennom oppbygning, emnenes innretting og vurderingsformer i studiet.

Vektlegging av refleksjon og begrunnede vurderinger i innhold og vurderingsformer, særlig i 2. og 3. studieår, samsvarer bra med en vektlegging av å gi studentene en solid barnevernfaglig og flerfaglig kunnskapsbase i møte med sammensatte utfordringer.

6.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene gjenfinnes i studieplanen. BVP 1102- og BVP 2101- emnene ivaretar særlig oppvekst og familieliv. Barns oppvekst, barndom og sosialisering, danning og utvikling inngår i disse emnene. I BVP 2101 får også samene og urfolks rettigheter plass. Det samme med etniske minoriteter og flyktninger.

6.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Samlet sett er det 14 læringsutbytteformuleringer innen dette kompetanseområdet i forskriften. De sakkyndige vurderer at disse læringsutbyttebeskrivelsene gjenfinnes i programmet for studiet. Studieprogrammet har tydelig vekt på tverrfaglig samarbeid, vurderingskompetanse og faglig kunnskap, der det også er tydelig at studieprogrammet bygger opp fra faglig kunnskap, anvendelse, refleksjon og tverrfaglig samarbeid.

Også inkludering, mangfold og kritisk refleksjon dekkes, men spres på alle emnene.

6.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Det er totalt 10 læringsutbytteformuleringer innen dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at det er godt mulig å finne igjen disse læringsutbyttebeskrivelsene i den nye studieplanen. Kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis er opplagt en sterk side ved studieprogrammet, mens fag/tjenesteutvikling er noe mindre vektlagt.

En ser igjen en tankegang om det å være aktivt deltagende studenter som kan samhandle med hverandre. De sakkyndige gjenkjenner læringsutbyttebeskrivelser rettet mot vitenskapsteori samt å kjenne til fagdebatter, forskning og utvikling.

Prosjektarbeid, faglig nytenkning og innovasjonsprosesser er noe studenten skal få kunnskap om. Digital kompetanse går og igjen i flere av emneområdene og kan under tvil tolkes som innovasjon.

6.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

HiNN er tydelige på at de har lagt vekt på spirallæring og integrering, og således gjenfinnes de fleste læringsutbytter i de fleste emner. Spirallæringen som pedagogisk grep der kompetanseområdene bygger på hverandre og gradvis utvikler seg fra generell kunnskap til spesialisert kompetanse, synes som en tenkning og oppbygning som ivaretar retningslinjene. De sakkyndige vurderer at det er mindre tydelig hvordan progresjonen i realiteten sikres, særlig på de læringsutbytter i forskriften som sier at de skal ha bred kunnskap. Emnene virker som «litt av alt», noe som er konsekvensen av et spirallæringsprinsipp. Vi savner en tydeligere nivellering mellom emnene, noe som er viktig når alle emner er spiralintegreerte. De sakkyndige vurderer at fokuset på praksisnær læring og nærværskrav er hensiktsmessig med tanke på skikkehetskrav, samt krav til at kandidatens evne til refleksjon rundt etikk og samtidig selvevaluering ivaretas.

6.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

Studieprogrammet har en lengre praksis i femte semester innenfor barnevernspedagogens arbeidsfelt (uten at det er spesifisert hvor mange uker studentene er i praksis, men det står at de er i praksis hele 5. semester). I tillegg har studieprogrammet prosjektarbeid, simulering av fylkesnemndseminar og fordypningsmulighet i tverrfaglige profesjonsrelevante problemstillinger. I selvevalueringen skriver studiestedet at de ikke til nå har opplevd problemer med å rekruttere praksisplasser, og alle studentene har praksis i barnevernet *eller* barnevernrelatert praksis.

De sakkyndige vurderer at retningslinjene er godt oppfylte, med sikring av læringsutbytter relatert til barnevernfaglig arbeid og direkte arbeid med utsatte barn, unge og familier. De sakkyndige vurderer dessuten at studiestedet ivaretar kravene til omfang. Ut fra opplysningene som er gitt, er det vanskelig å vurdere om alle studenter får praksis i barnevernet (forstått som statlig og kommunalt barnevern), men de sakkyndige vurderer likevel at studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier.

6.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studentene totalt sett har gode muligheter til å oppnå læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene.

6.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, emneoppbygging, internasjonalisering, valg av vurderings- og eksamensform og ikke minst med stor vekt på psykologi, samfunnsvitenskap og sosialpedagogikk som antakelig et uttrykk for valgt profil. De sakkyndige mener dette kan være positivt og profilbyggende i et studieprogram, mer enn vage formuleringer om «flerfaglig». Ved å forankre seg i sosialpedagogikk kan dette være identitetsbyggende for barnevernspedagoger, ved at de har forankring i en egen fagdisiplin og ikke helt avhenger av andre fagdisipliner i og med at uttrykket barnevernfag ikke er en internasjonal fagdisiplin. Fokus på læring gjennom mye ferdighetstrening og gjerne i samhandling med andre virker videre som en positiv lokal tilpasning. Denne fremstår også aktivitetsbasert og praksisnær.

7 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Østfold

7.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Utviklings- og implementeringsfasen knyttet til RETHOS fase 1 ved Høgskolen i Østfold (HiØ) har vært fordelt på to avdelinger: Bioingeniørutdanning ved avdeling for ingeniørfag og barnevern, sosialt arbeid, sykepleie og vernepleie ved avdeling for helse og velferd (HV). Prosessen med å etablere ny studieplan ble prosjektorganisert med styringsgruppe, prosjektgruppe og arbeidsgrupper for de ulike programmene. Fagmiljøet arbeidet systematisk frem studieplanen ved å sammenligne gjeldende studieplan med innholdet i de nye retningslinjene. Det ble lagt vekt på progresjon, hvor de ulike kompetanseområdene i større eller mindre grad ble dekket i alle emnene. Studieplanen 2020 for bachelor i barnevern ble iverksatt for kull 20BA barnevern høsten 2020.

Studieprogrammet har totalt 11 obligatoriske emner. Emnet i vårsemesteret i 2. studieår består til sammen av 10 stp + 5 stp hvor studenten kan velge mellom 3 valgfrie emner á 5 stp.

Studieplanens oppbygning:

Studiets oppbygning					
1.studieår	Barnevernspedagogen: Faget, yrket og samfunnet 15stp	Barnevernspedagogen i velferdssamfunnet 15stp	Sosialpedagogisk arbeid med barn og unge 15stp	Aktivitetsfag og praksis 1: Mentorskap i flerkulturell kontekst 15stp høst-vår	
2.studieår	Miljøterapeutisk arbeid med barn og unge 15stp	Psykisk helse, barnevern og familiearbeid 15stp	Praksis 2: Sosialpedagogisk arbeid med barn og unge 15stp	Digitalisation and interdisciplinary collaboration in health and welfare services 10 stp	Valgfrie emner 5stp -Comparative welfare systems -Person-centred collaboration - Digital opportunities in health and welfare
3.studieår	Psykisk helsearbeid med barn og unge- barnevernfaglig fordypning 15stp	Praksis 3: Barnevernfaglig fordypning i praksis 15stp	Vitenskapsteori og forskningsmetoder pluss fordypningsemner og bacheloroppgave 30stp		

7.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

7.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at det er mulig å gjenfinne flere læringsutbyttebeskrivelser i flere emner. De sakkyndige har likevel undret seg noe over om emnetitlene ikke gjenspeiler innhold når det gjelder barnevernfaglig kompetanse. Emne 6 og 9 er eksempler på dette, hvor psykisk helse synes å være mer vektlagt enn barnevernfaglig arbeid. Det er også mye miljøarbeid og sosialpedagogisk arbeid i emne 3, 4, 5 og 7, og de sakkyndige undrer om dette tar noe av fokus fra det barnevernfaglige profesjonsfokuset utover i studiet.

7.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at området er godt dekket gjennom flere emner, blant annet i emne 3 og 6. De sakkyndige vurderer også at studieplanene legger god vekt på å gi studentene bred kunnskap om barns oppvekst, barndom mv. (læringsutbytte 7a) og å gi dem generell kompetanse slik at de kan planlegge, gjennomføre, dokumentere, evaluere og formidle tiltak og tjenesteutforming med utgangspunkt i barns beste (9 a), ikke minst gjennom mentorskap og pensumvektlegging av veiledning og mentoring.

7.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Dette kompetanseområdet har 14 læringsutbyttebeskrivelser i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at det er mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene innenfor dette kompetanseområdet. Dette gjelder særlig profesjonsetikk i emne 7 (Praksis 2) og i 10, tverrfaglig samarbeid i emne 8 og 9, samt velferdsstatens strukturer i emne 2.

7.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» har 10 læringsutbyttebeskrivelser i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelse innenfor dette kompetanseområdet dekkes godt i emne 11 «Vitenskapsteori og forskningsmetoder» pluss fordypningsemner og bacheloroppgave.

Digitale verktøy og kompetanse vurderes også å gå igjen som tema i flere emner, blant annet i valgfritt emne, og det er mulig å finne læringsutbyttebeskrivelser til disse.

7.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

De sakkyndige vurderer at studieplanen fremstår som noe utydelig og uklar både med tanke på profesjonsretting og faglig progresjon. De sakkyndige har måttet lete ekstra for å se planen for faglig progresjon. De sakkyndige mener dette muligens forklares ved at studiestedet har lagt seg på en linje med få læringsutbytter i hvert emne, noe som gjør at de blir veldig generelle.

7.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

Studiet inneholder tre praksisperioder: Mentorpraksis i første år, 12 uker i andre år og 10 uker i tredje år, inkludert for og etterarbeid. Praksis i både 2. år (12 uker) og 3. år (10 uker) synes å ha likelydende læringsutbytter. Mentorpraksis har bare læringsutbytter i ferdigheter og generell kompetanse, men ingen kunnskapsmål. Studiestedet oppgir at praksis i begge perioder kan være kommunalt barnevern, institusjon, barnehage, krisesenter og skole med mer.

De sakkyndige vurderer at omfangskravet i retningslinjene er oppfylt (22 uker + mentor), og at studentene får praksis i autentiske yrkessituasjoner med utsatte barn/unge og familiene deres. De sakkyndige vurderer at de to lengste praksisperiodene fremstår veldig like, og ut fra det som står er det vanskelig for oss å vurdere om de oppfyller ønsket i forskriften om at hovedvekten av praksisen bør utøves i kommunalt og statlig barnevern og det videre innholdet med henblikk på dette. Vi vurderer likevel at studiestedet oppfyller kravene i retningslinjen.

7.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studentene vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet.

De sakkyndige vil imidlertid gi følgende innspill. De sakkyndige vurderer at studiestedet kan vise tydeligere at studiet er rettet inn mot det barnevernfaglige området, slik det formuleres i formålet i retningslinjen. Kanskje fokuserer studieprogrammet mer på

miljøterapi, aktivitetsfag og psykisk helse enn på barnevernsfaglig kompetanse. De sakkyndige vurderer at valg av emnenavn og delvis også innholdet i noen emner kan revideres ytterligere, for å sikre at programmet oppnår de læringsutbyttene som er fastsatt i retningslinjene.

7.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, vurderingsformer, emneoppbygging og valgfrie emner. Valgemnene er knyttet opp mot digitalisering, velferdsstatsmodeller og brukerorientering.

HiØ beskriver at manglende føringer på studiepoeng til hvert tema, har bidratt til mulighet for lokale tilpasninger. En slik lokal tilpasning i studieprogrammet fremstår å være vektlegging av miljøterapi, aktivitetsfag og psykisk helse.

8 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskulen i Volda

8.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Ved Høgskulen i Volda (HVO) er det Institutt for sosialfag som har det faglige ansvaret for barnevernspedagogutdanningen. HVO har tradisjon for tett samarbeid mellom barnevernspedagog- og sosionomstudiet, også beskrevet som «Voldamodellen». Dette illustreres blant annet ved at barnevernspedagogutdanningen ved HVO heter bachelor i sosialt arbeid- barnevernspedagog.

Opprinnelig gikk instituttet inn for en minimumsløsning med tanke på revisjon, men endte opp med større endringer enn planlagt for å ta innover seg læringsutbyttene i RETHOS. Nye nasjonale retningslinjer har blant annet ført til endringer i programmet og tydeliggjøring av det profesjonsspesifikke i barnevernspedagogutdanningen.

HVOs arbeid med planen er enda ikke slutført, og i selvevalueringen skriver de at de ser ytterligere behov for revidering, særlig med tanke på progresjon og studieplanens sluttmaal.

Endringene vil bli gjennomført i løpet av de neste 2 årene. Slik studieplanen foreligger nå er det 9 obligatoriske emner på mellom 10 og 30 studiepoeng:

Studiets oppbygning			
1.studieår	BVP151 Introduksjon til sosialt arbeid - barnevernspedagog 30 stp.	BVP152 Oppvekst, migrasjon og marginalisering 20 stp.	BVP153 Juridisk metode og velferdsrett 10 stp.
2.studieår	BVP154 Vitskapsteori, metode og prosjektarbeid 15 stp.	BVP155 Psykologiske emne 15 stp.	BVP156 Teori og arbeidsmåtar i barnevernfagleg arbeid 30 stp.
3.studieår	BVP157 Klientretta praksisstudium 30 stp.	BVP251 Kunnskap om og arbeid med samansette livsproblem 15 stp.	BVP252 Bacheloroppgåve i sosialt arbeid – barnevernspedagog 15 stp.

8.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

8.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at det er mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdene innenfor flere områder. Første studieår dekkes de gjennom emnene BVP151 og BVP153. Videre finner en igjen en ytterligere progresjon i

læringsutbyttebeskrivelsene i dette kompetanseområdet i andre studieår i emnene BVP 155 og BVP 156. I tillegg finnes det grader av læringsutbytter i mindre skala innenfor andre emner.

8.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at i emne BVP 152 og BVP 155 gjenfinnes mange av målene knyttet til oppvekstliv og familieliv. Også i andre emner gjenfinnes disse, f.eks. familie og nettverksarbeid i BVP 156 samt BVP151 med henblikk på forståing og analyse av barns, unges og familiers ulike livsvilkår.

8.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Innenfor dette kompetanseområdet er det 22 læringsutbyttebeskrivelser. De sakkyndige vurderer at læringsmål knyttet til samhandling, etikk og kommunikasjon gjenfinnes i alle emnene i studieplanen. Videre vurderer vi at studieplanen har tydelige læringsutbytter knyttet til inkludering, kulturforståelse, maktforhold og bruk av faglig kunnskap. Særlig gjenfinnes det i BVP151 (samhandling og etikk), BVP154 (etikk) og BVP 156 (rolleforståelse, tverrfaglig samarbeid og etikk). Etikk er også tematisert i BVP 251.

8.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Dette kompetanseområdet har 10 læringsutbyttebeskrivelser i forskriften. De sakkyndige vurderer at flesteparten av disse læringsutbyttebeskrivelsene er mest vektlagt i emnet BVP 154 hvor studentene jobber med prosjekt i grupper. Prosjektet knyttes til vitenskapsteori og metode. I mindre grad er det tydelig om dette også skaper kobling til barnevernfaglig arbeid slik det er beskrevet i de generelle kompetanse-målene i kompetanseområdet. De sakkyndige finner også igjen små spor av læringsutbyttebeskrivelsene i BVP151. Det er ikke særlig fokus på dette i emnet. I selvevalueringen vurderer studiestedet dette kompetanseområdet som delvis for dårlig implementert i studieplanen, særlig knyttet til innovasjon. De sakkyndige gjenfinner også læringsutbyttebeskrivelsene i BVP252 Bacheloroppgåve i sosialt arbeid – barnevernspedagog.

8.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at

studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser. Studiet er bygget opp etter en integrert progresjonsmodell, der temaer gjenfinnes i flere emner.

Institusjonen skriver i sin egen vurdering at de opplever å ha et forbedringspotensial på dette området. De sakkyndige vurderer at studiets oppbygning bærer preg av et studium som skal løsrive seg fra et relativt samkjørt løp mellom bachelor i barnevern og sosialt arbeid. BVP156 er et eksempel på gode intensjoner med henblikk på at de relaterer emnet til tidligere tillært kompetanse. Utover dette består studieplanen av mange enkeltstående emner som er konsentrert om akkurat det temaet/emnet, men ikke direkte relatert til en oppbygning/progresjon. Noe av dette har de også beskrevet som utfordrende med tanke på den lokale Volda-modellen.

8.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

Studieplanen beskriver at de har praksis fire uker i andre semester, BVP 152 på arenaer der barn og unge ferdes og praksis 16 uker i femte semester, BVP 15. De sakkyndige finner ikke beskrivelse av dette emnet (BVP 15) i studieplanen. Studiestedet har totalt 20 uker praksis, der alle ukene ifølge studieplanen skal være på yrkesrelevante arenaer. Studiestedet dekker således retningslinjens minstekrav til praksisomfang.

I selvevalueringen beskriver de utfordringer med å få oppfylt forvaltningspraksis på grunn av mangel på praksisplasser og med å oppfylle at hovedvekten bør være i barneverninstitusjoner eller barneverntjeneste. De prioriterer at barnevernstudentene skal være sikret slik praksis i minst en av praksisperiodene, noe som betyr at ikke alle kan ha langpraksis/hovedvekt der. Også krav om forvaltning skaper utfordringer når det gjelder studenter som tar praksis i utlandet, noe som fagmiljøet har som høy prioritet.

8.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige vurderer at studieprogrammet vil kunne oppnå intendert læringsutbytte. Samtidig vurderer vi at studieplanen har utviklingspotensial i innhold og særlig når det gjelder studiets oppbygging sett opp mot progresjon i studiet.

8.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil og emneoppbygging, særlig gjelder dette tittel på studiet og felles emner med sosionomstudiet. Studiestedet opplever selv at den nye retningslinjen utfordret deres vanlige «Volda-modell» og gir mindre mulighet for faglig autonomi, blant annet i form av felles emner, organisering av praksis og undervisning, både med henblikk på tradisjon og

ressurser på studiestedet for å drifte to ulike utdanninger. Mulighet for internasjonalisering er lagt til langpraksis, og det medfører mulighet for å "miste" forvaltnings-/barnevernspraksis i studiet, men dette gjelder jo flere utdanninger. Volda beskriver selv at de har spesialisert seg på å tilby utenlandspraksis i rekruttering av studenter i sin profil.

Som beskrevet tidligere av de sakkyndige har RETHOS kanskje utfordret denne utdanningsinstitusjonen mer enn andre, i og med at RETHOS innebærer en tydelig retning mot mer spesialisert barnevernpedagogutdanning (og fagtittel), mens Volda-modellen har representert det motsatte. Dette har skapt utfordringer, noe som er beskrevet i selvevalueringen.

9 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitet i Agder (UiA)

9.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

UiA har et integrert 5-årig masterstudium, noe som skiller seg fra alle andre barnevernspedagogstudier i Norge. Det integrerte 5-årige masterstudiet i barnevern ved UiA startet opp høsten 2019. I forkant av dette lå et stort planarbeid, da UiA ikke hadde en barnevernutdanning fra før. Da RETHOS ble innført året etter, var ett år av planlagt løp gjennomført. Studie- og emneplaner var laget, samtidig som de var, og er, i kontinuerlig justering og tilpassing etter hvert som det gjøres erfaring med gjennomføring. UiA valgte da å ikke endre studieplanen, men brukte den vedtatte retningslinjen for å kvalitetssikre eksisterende planer. De sakkyndige vurderer at den måten dette studiet er organisert på, gjør det vanskelig å skille ut de læringsutbyttene som tilhører masternivå og de som tilhører bachelornivå.

Det femårige studieforløpet har 25 obligatoriske emner i tillegg til fire valgemner. Emnestørrelsen varierer mellom 5 og 30 poeng, hvorav flesteparten synes å være på 10 studiepoeng:

Studiets oppbygning			
1.semester	BV100-1 Innføring i barnevern 10 stp.	PS-101-1 Psykologiske emner 10 stp.	SV-135-1 Sociology of Welfare and Equality 10 stp.
2.semester	JU-200-1 Forvaltningsrett 10 stp.	SO-104-1 Etikk, dømmekraft og profesjonsutøvelse 10 stp.	PS-103-1 Barns utvikling 10 stp.
3.semester	<i>Valgemner:</i> SV-2017 Childhood, families and gender 10 stp. SV-218 Avvik, kriminalitet og straff 10 stp. SO-106 Mangfold og minoritetsperspektiver i sosialt arbeid 10 stp.	ME-110-1 Praktisk samfunnsforskning 10 stp.	BV-201-1 Grunnlagstenkning og etikk i barnevernet 10 stp.
4.semester	JU-301-1 Velferdsrett 10 stp.	BV-202-1 Praxis i miljøterapeutisk barnevern 10 stp.	BV-200-1 Miljøterapeutisk arbeid 10 stp.
5.semester	JU-307-1 Barnerett 10 stp.	BV-301-1 Digitalisering, kommunikasjon og etikk 10 stp.	BV-300-1 Barnet og barneverntjenesten 10 stp.
6.semester	BV-302-1 Å samtale med barn 5 stp.	BV-304-1 Praxis i det kommunale barnevernet 25 stp.	

7.semester	BV-400-1 Beslutningsprosesser og tiltaksutvikling 10 stp.	ME-417-1 Vitenskapsteori og kvantitativ metode 10 stp.	ME-416-1 Vitenskapsteori og kvalitativ metode 10 stp.
8.semester	BV-402-1 Reflekerende praksis 15 stp.	BV-401-1 Mangfold og livsmestring 5 stp.	SV-402-1 Profesjoner og samarbeid 10 stp.
9.semester	BV-501-1 (1/2) Masteroppgave 10 stp.	BV-500-1 Veiledning og myndiggjøring 10 stp.	<i>Valgemne</i> Profesjonell utvikling i sosialt arbeid 10 stp.
10.semester	BV-501-1 (2/2) Masteroppgave 30 stp.		

9.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

9.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbytter fra kompetanseområdet barnevernsfaglig kompetanse gjenfinnes generelt i en rekke emner i studieplanen. Dette gjelder særlig emne BV100, JU-200, SO-106, BV2000, JU-301, BV3000, JU307, BV302 og på masternivå i emnene BV400 og BV500. Selv om studieplanen inneholder eksplisitte emner om juss relatert til rettigheter, forvaltning og velferd, stilles det spørsmål om studieplanen ivaretar kravet i forskriften om bred kunnskap når det gjelder relevant rett for barnevernfeltet.

De sakkyndige vurderer at læringsutbytte § 4 c om samiske barns rettigheter gjenfinnes i emne SO-106 mangfold- og minoritetsperspektiver. Dette er et valgemne med flere sentrale RETHOS-læringsutbytter knyttet til urfolk, samiske barn, minoriteter, likestilling, maktforhold med mer. Studieplanen beskriver ikke hvordan UiA tilrettelegger for at studenter som ikke tar dette valgfrie emnet, skal kunne oppnå disse læringsutbyttene.

De sakkyndige vil bemerke at flere emner ikke er i tråd med kvalifikasjonsrammeverkets formuleringer, noe som gjør det utfordrende å vurdere om intendert læringsutbytte er mulig å oppnå.

9.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at læringsutbytter fra kompetanseområdet oppvekst og familieliv gjenfinnes i flere emner i

studieplanen. Kompetanseområdet dekkes spesielt av emnene PS-101, SV-135, PS-103 og på master i SV 401.

9.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Det er totalt 22 læringsutbytteformuleringer innen dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at læringsutbytter fra kompetanseområdet yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste gjenfinnes gjennomgående i flere emner i studieplanen. Kompetanseområdet dekkes spesielt godt i studieplanens emner SO-104, BV3000, BV301, BV302 og SV402.

De sakkyndige bemerker imidlertid at enkelte emner ikke benytter seg av formuleringene i nasjonale retningslinjer om kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

9.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Dette kompetanseområdet har 10 læringsutbyttebeskrivelser. De sakkyndige vurderer at dette kompetanseområdet er godt dekket i studieplanens emner, og da særlig i BV1000, ME 110, ME416, ME417 og på masternivå i SV401 og BV501.

De sakkyndige bemerker imidlertid at enkelte emner ikke benytter seg av formuleringene i nasjonale retningslinjer om kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

9.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

De sakkyndige vurderer at studieplanen på en tydelig måte ivaretar retningslinjenes krav til integrasjon mellom teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. De sakkyndige vurderer at studieplanen vektlegger varierte undervisnings- og vurderingsformer, og i stor grad legger til rette for kritisk refleksjon, dannelse og systematisk oppfølging/veiledning.

9.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

UiA beskriver at studieprogrammet er utviklet under paraplyen Universitetsbarnevern, som er et forpliktende samarbeid mellom UiA og Kristiansand kommune. Nylig har også Bufetat region sør som statlig barnevern tilsluttet seg avtalen. Mens barneverntjenesten og Bufetat tar imot studenter og tilrettelegger for samarbeid om utdanningen, har UiA hovedansvar for at studiet også tilfredsstiller nasjonale krav. I studieplanen (side 3) står det at «praksisfeltet skal være en sentral læringsarena sammen med universitetet, noe som blant annet innebærer praksisperioder i fire av de fem studieårene. I det femte året, som i hovedsak er viet masteroppgaven, knyttes studiet og praksisfeltet sammen gjennom valgt tema for oppgaven.»

Praksisperioder beskrevet i studieplan		
1. år	Introduksjonspraksis (1. del i kommunalt og statlig barnevern, 2. del i skole/bhg/helsetjeneste) og i emnet «Child Welfare» har barnevernspedagogstudentene 2 ukers observasjonspraksis	15+15 dager + 2 uker
2. år	Praksis i miljøterapeutisk virksomhet* (eller utveksling)	30 dager
3. år	Praksis i det kommunale barnevernet	75 dager
4. år	Reflekterende praksis (kombinert praksis med undervisning)	45 dager

*NB: Det står miljøterapeutisk barnevern i selvevalueringen, men miljøterapeutisk virksomhet i studieplanen.

De sakkyndige vurderer at studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudiene når det gjelder omfang (29 uker) og innhold. Det vurderes positivt med praksisperioder hvert år, og de sakkyndige vurderer at dette kan bidra til økt integrering av teori og praksis.

Det bemerkes imidlertid at studieplanen er noe uklar når det gjelder konkret spesifisering av praksisperiodene, særlig når det gjelder praksis i autentiske yrkessituasjoner og i direkte arbeid med utsatte barn, unge og/eller familiene deres. Dette kan forklares med at praksis kobles tett opp til undervisningsaktiviteter i semesteremnene, noe som bidrar til at det er vanskelig å vurdere om alle momenter i retningslinjenes krav til praksisstudiene er oppfylt.

9.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet. De sakkyndige vurderer at studieprogrammets sterkeste sider er knyttet til temaene yrkesrolle, etikk, innovasjon og kritisk tenkning.

De sakkyndige vil imidlertid gi følgende innspill: I og med at studieprogrammet er det eneste på fem år, mener de sakkyndige at områdene barnevernfaglig kompetanse og oppvekst/familieliv kunne fått en større plass. De sakkyndige merker seg også noen utviklingsområder som studieplanen kunne formulert tydeligere:

- konsistent bruk av kvalifikasjonsrammeverket, særlig med tanke på skille mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse
- ivaretagelse av læringsutbytte om barndom og mangfold for alle studenter
- tydeligere spesifisering av praksisstudienes innhold og omfang

9.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at UiA med sitt femårige studieprogram har stort handlingsrom for lokal tilpasning. I og med at de er det første studiestedet med femårig modell, er det vanskelig å sammenlikne studieplanen med de treårige planene i landet ellers.

UiA oppgir i selvevalueringen å gi mulighet for utveksling i emnet miljøterapeutisk praksis i 2. studieår samt i forbindelse med masteroppgaven.

Studieprogrammet inneholder flere valgfrie emner:

- Childhood, families and gender
- Avvik, kriminalitet og straff
- Mangfold- og minoritetsperspektiver i sosialt arbeid
- Profesjonell utvikling i sosialt arbeid
- Veiledning og myndiggjøring

De sakkyndige vurderer at det er flere spennende og relevante valgfrie emner. Som nevnt tidligere stilles det spørsmål ved hvordan alle studenter sikres mulighet til å oppnå læringsutbyttene i emnet «Mangfold- og minoritetsperspektiver i sosialt arbeid», da disse er spesifikke krav i nasjonale retningslinjer.

10 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagogutdanningen ved Universitetet i Stavanger (UiS)

10.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

UiS brukte innføring av nasjonale retningslinjer til revidering og justeringer av eksisterende studieplaner. Det ble satt ned to programgrupper for barnevern og sosialt arbeid. Det ble innført 15 stp.-emner som gjennomgående blokkstruktur, og det ble gjort noen endringer i rekkefølge av tematikker. Det ble særlig lagt vekt på å få flyttet temaer som miljøarbeid før praksis, redusere bacheloroppgaven fra 20 stp. til 15 stp. samt innføre et nytt avsluttende emne på slutten av studiet. Etter omorganiseringen har studiet 11 emner, hvorav alle er på 15 studiepoeng, unntatt praksis som er på 30 studiepoeng.

Studiet er bygd opp av følgende emner:

Studiets oppbygning				
1.studieår	BBA101 Barn og unges utvikling og oppvekstmiljø 15 stp.	BBA102 Utsatte barn og unge 15 stp.	BBA103 Velferdspolitik og velferdsorganisering 15 stp.	BBA104 Velferdsrett 15 stp.
2.studieår	BBA201 Sosialpedagogisk arbeid med barn og unge 15 stp.	BBA202 Saksbehandling i barnevernstjenesten 15 stp.	BBAP20 Kunnskapsbasert praksis 30 stp.	
3.studieår	BBA301 Komplekse tema i arbeid med utsatte barn og unge 15 stp.	BBA302 Samarbeid og mestring av yrkesrollen 15 stp.	BBABAC Bacheloroppgave 15 stp.	BBA303 Refleksjon, endring, innovasjon og mangfold 15 stp.

10.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

10.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet gjenfinnes i studieplanen. Læringsutbytter fra kompetanseområdet gjenfinnes tydelig i alle tre år i studieplanen, men har størst tyngde i 3. og 4. semester. Et eksempel på det er miljøterapeutisk arbeid som dekkes godt i flere emner, bl.a. hele 2. studieår. De sakkyndige stiller spørsmål om studieplanen oppfylder kravet om bred kunnskap om omsorgssvikt, vold, overgrep, men samtidig kan man anta at disse temaene også inngår i emne BBA301. UiS er en av få institusjoner som har eksplisitt læringsutbytttemål om traumer, spesifisert som

«bred flerfaglig kunnskap om traumer og utviklingstraumer hos barn og unge» i emnet BBA301.

10.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at læringsutbytter fra kompetanseområdet oppvekst og familieliv gjenfinnes i studieplanen. I emne BBA101 og BBA102 vektlegges barns oppvekst og utvikling, inkludering, familieliv, samspill, rus, psykisk helse og forhold som barn lever under. Rettigheter og samfunnsmessige strukturer samt levekår videreføres i BBA 103 og BBA104. Forebyggende, helsefremmende og tiltak vektlegges i 1. og 2. studieår.

10.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Det er totalt 22 læringsutbyttebeskrivelser innenfor dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at læringsutbytter fra kompetanseområdet yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste gjenfinnes gjennomgående i flere emner i studieplanen. Dette er kanskje det kompetanseområdet som er mest integrert langsgående i de ulike emnene og som også tar opp sentrale læringsutbytter knyttet til tverrfaglighet, yrkesetikk, profesjonsrollen og maktforhold i emnet BBA302.

10.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

I retningslinjen er det 10 læringsutbyttebeskrivelser innen dette kompetanseområdet. De sakkyndige vurderer at emne BBA301 i 3. studieår vektlegger kvantitativ metode, informasjonsinnhenting, kildekritikk og bruk av forskning. Kompetanseområdets temaer videreføres i BBA302 og BBA303. Samlet sett vurderer de sakkyndige at området er godt dekket i studieplanen.

10.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

De sakkyndige vurderer at studieplanen på en tydelig måte ivaretar retningslinjenes krav til integrasjon mellom teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Det vurderes at studieplanen ivaretar progresjon gjennom utvikling fra enkle til komplekse temaer, og i mindre grad detaljert nivåregulering på læringsutbytteneivå. De sakkyndige vurderer at studieplanen har en god balanse i oppbyggingen, der kjernebegreper og grunnleggende kunnskap vektlegges i hvert emne.

10.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

UiS har en praksisperiode på 22 uker/30 stp. i 4. semester. 21 av disse ukene er på praksisplassen. Studiestedet dekker således minstekravene til praksisomfang.

Hovedvekten av praksisplassene som tilbys er i skole/SFO, barnehager, barneverntjenester, institusjoner, BUP, men de har også praksisplasser i bofellesskap, avlastning, krisesenter og flyktingetjenester. Retningslinjen sier at praksisstudier bør utføres i arbeid med utsatte barn, unge og/eller deres familier. Studiestedet synes å dekke erfaring i direkte arbeid, men ikke nødvendigvis gi studentene erfaring med arbeid med utsatte barn/unge og/eller deres familier.

I selvevalueringen beskriver UiS utfordringer med å oppfylle kravene om utredning/undersøkelse/vurdering i barnevernssaker samt at hovedvekten skal gjennomføres innen kommunalt eller statlig barnevern. UiS har de siste årene fått en økning i antall praksisplasser i barnevernet, men har et betydelig behov utover dette for å oppfylle kravene i forskriften. De sakkyndige vurderer at studieplanen i utgangspunktet ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier, men at mangel på barneverns spesifikke praksisplasser for noen studenter kan medføre manglende oppfyllelse i retningslinjen om ønske om praksis i kommunalt/statlig barnevern, og at studentene skal gis erfaring med undersøkelse/vurdering/beslutning i barnevernssaker.

10.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige har tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene.

10.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

De sakkyndige vurderer at det lokale handlingsrommet synliggjøres gjennom studiestedets faglige profil, emneoppbygging, lærings og vurderingsformer.

11 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagog- utdanningen ved Nord Universitet

11.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Nord Universitet har de siste årene vært i sterk utvikling og vekst, blant annet gjennom fusjon og overgang fra høyskole til universitet. Bachelor i barnevern tilbys som heltidsutdanning ved studiested Bodø, men har tidligere også vært et tilbud på Stokmarknes. Nord Universitet har lang tradisjon for nært samarbeid mellom bachelor i barnevern og bachelor i sosialt arbeid. Dette har i stor grad preget arbeidet med de ny studieplan. I arbeidet med ny studieplan har de sett behov for å differensiere tydeligere mellom de to utdanningene, men de har likevel beholdt noe felles.

Læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå er utformet i samsvar med NKR, og det er 9 emner i tillegg til valgfrie emner og emnestørrelse varierer mellom 5 (for valgemnene) og 30 studiepoeng.

Studieplanen er bygd opp av følgende emner:

Studiets oppbygning				
1.studieår	EX150S Dannelsessemester- menneske, samfunn og vitenskap 30 stp.	Valgfrie emner på 5 stp.: -Pra 1025 Mentorskap i flerkulturell kontekst -Pra 1024 Praksis i sosiale relasjoner	SOA1001 Introduksjon til barnevern 15 stp.	RE120S Introduksjon til juss 10 stp.
2.studieår	MET2003 Samfunnsvitenskapelig metode og kunnskapsutvikling 10 stp.	SOA2002 Sosialt arbeids roller, relasjoner og metoder 20 stp.	PRA2034 Praksis i barnevernsarbeid 30 stp.	
3.studieår	SA271S Barnevernsarbeid 30 stp	SA270S Tverrprofesjonell samarbeidslæring 10 stp.	SA203S Bacheloroppgave barnevern 10 stp.	SOA 200X-Valgfrie emner på 10 stp.: - Den sosiale kroppen - Sosialt arbeid i skolen - Funksjonshemmede og samfunn - Sosialt arbeid i flerkulturelt og internasjonalt perspektiv

11.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

11.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernsfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet "barnevernsfaglig kompetanse" gjenfinnes og fremstår godt dekket i både barnevernfaglige emner og fellesemner med sosialt arbeid. Aktuelle emner er SOA1001, RE120 og SA271.

11.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene i dette kompetanseområdet gjenfinnes i flere emner. Det gjelder spesielt emne SOA2002, PRA2034, SA271 og SOA1001.

11.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Det er totalt 22 læringsutbytter for dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttene i dette kompetanseområdet gjenfinnes tydelig i flere emner i studieplanen. Aktuelle emner med læringsutbytter knyttet til dette kompetanseområdet er PRA2034, EX150, SOA1001, SA271, SOA2002 og SA270S.

11.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

Det er 10 læringsutbytter i dette kompetanseområdet i retningslinjen. De sakkyndige finner at kompetanseområdet kan gjenfinnes og er godt dekket, særlig når det gjelder kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis. Innovasjon kommer mindre eksplisitt til uttrykk, men de langsgående praksisprosjektene i studieplanen gir gode muligheter for at studentene kan være kreative og innovative.

11.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging

Retningslinjens § 16 i viser til at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at

studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

Studieplanen til Nord Universitet fremstår å ivareta kompetanseområdene og krav til studiets oppbygging. Det er godt redegjort for i selvevalueringen.

11.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

Barnevernspedagogutdanningen ved Nord universitet har veiledet praksis i 1. og 2. studieår, og de har veiledet praksis i 1., 2. og 4. semester. I studieplanen står det at praksisdelen er todelt, hvorav 1. del er på 4 uker i 1. og 2. semester som en langsgående praksis (PRA1024, 5 poeng) pluss PRA1025, «Mentorskap i flerkulturell kontekst». Andre del er på 20 uker og gjennomføres i 4. semester: PRA2034, «Praksis i barnevernsarbeid». De sakkyndige vurderer at studiestedet derfor oppfyller retningslinjenes krav til praksisomfang.

I studieplanen stilles det krav til praksisinnhold, praksisveiledere og profesjonsretting.

Når det gjelder ønske om at hovedvekten av praksis bør være i kommunalt eller statlig barnevern, skriver utdanningsstedet i selvevalueringen *at studiestedet* tilbyr studentene erfaring med å etablere kontakt med barn og familier, samt utrede/undersøke, vurdere og fatte beslutninger i barnevernssaker. De skriver også at studentene skal delta i samarbeidsmøter og få kjennskap til tverrfaglig samarbeid på individ- og systemnivå og de skriver at særskilt relevante praksisplasser for barnevernspedagog er kommunalt og statlig barnevern. I selvevalueringen beskrives utfordringer knyttet til rekruttering av relevante praksisplasser, og at institusjonen har lagt ned et stort arbeid i samarbeidsavtaler. Med bakgrunn i dette vurderer sakkyndig at studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier.

11.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene?

Studieprogrammet fremstår som en solid grunnutdanning, som kobler sosialt arbeid og barnevernfaglig arbeid. De sakkyndige har tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene.

11.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

Nord Universitet har benyttet muligheten for lokal tilpasning først og fremst på to måter. Det ene er bruk av fellesemner mellom utdanningene i barnevern og sosialt arbeid. Det andre er mulighetene studentene får gjennom valgfrie emner som den sosiale kroppen, sosialt arbeid i skolen, funksjonshemming og samfunn, sosialt arbeid i et flerkulturelt og internasjonalt perspektiv. Studieprogrammet gir videre mulighet for internasjonalisering/

utveksling i 5. semester. De sakkyndige vurderer at Nord Universitet har brukt handlingsrommet for å tilby studentene sine læring i emner som utfyller nasjonale retningslinjer, og samtidig har de unngått valgfrie emner som skaper forskjeller i oppnåelse av nasjonalt fastsatte læringsutbytter.

12 Sakkyndig vurdering av barnevernspedagog-utdanningen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN)

12.1 Introduksjon til institusjonen og studieprogrammet

Før fusjonen hadde tidligere Høgskolen i Sørøst-Norge i 2017 tilsyn fra NOKUT på barnevernspedagogutdanningen. De valgte da å jobbe videre med å revidere studieplanen i tråd med tilbakemeldingens bør-punkter og kvalifikasjonsrammeverket. Ved innføring av nye retningslinjer benyttet de muligheten til å utvikle en ny studieplan. Antall emner ble blant annet redusert. Studieplanen ble organisert i 6 emner på 30 stp. med faglige og pedagogiske begrunnelser. Samarbeidet med praksisfeltet ble mer systematisert, og det ble økt søkelys på kompetanseutvikling blant ansatte.

USN har ut fra faglige begrunnelser valgt tre hovedområder med profesjonsretting langsgående i de seks emnene: Barnevernets grunnlag og rammer, barnevernspedagogers profesjonelle kompetanse og barnevernfaglig arbeid.

Studiets oppbygning		
1.studieår	Emne 1. Barnevern, menneske og samfunn, 30 stp.	Emne 2. Barn, unge og familier i risiko, 30 stp.
2.studieår	Emne 3. Miljøterapeutisk og sosialpedagogisk arbeid, 30 stp.	Emne 4. Arbeid i barneverntjenester, 30 stp.
3.studieår	Emne 5. Profesjon og samfunn, 30 stp.	Emne 6. Barnevernfaglig fordypning, 30 stp.

12.2 Grad av etterlevelse av retningslinjene i den lokale studieplanen

12.2.1 Er det mulig å gjenfinne læringsutyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «barnevernfaglig kompetanse» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale forskriften. Læringsutyttebeskrivelsene i kompetanseområdet barnevernfaglig kompetanse fremkommer tydelig i studieplanen, særlig i 1. og 2. studieår. I emne 1 er det

særlig fokus på den akademiske studenten, barnevernpedagogstudenten og feltet de skal ut i.

De sakkyndige vurderer at studieplanen er ambisiøs når planen allerede i det andre emnet setter et mål om bred kunnskap om omsorgssvikt, rus, seksuelle overgrep, familievold, fysisk og psykisk mishandling, kriser og traumer. De sakkyndige er i tvil om studentene kan oppnå bred kunnskap om dette så tidlig i studieforløpet når de først i emne 3 og 4 har temaer som barns behov, vurderinger, utredning, konflikthåndtering, mestring, aktiviteter og omsorgskompetanse. De sakkyndige vurderer at studieplanen har et potensiale for å utvikle mer gjennomgående og tydelige læringsutbytter om faglig forankring, flerfaglig kunnskapsgrunnlag, mandat og barnevernspedagogen i en samfunnsmessig kontekst.

De sakkyndige vurderer imidlertid at studieplanens oppbygging samlet sett gir gode muligheter for dybdelæring og integrering av læringsutbytter i dette kompetanseområdet.

12.2.2 Er det mulig å gjenfinne læringsutyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «oppvekst og familieliv» i den nye studieplanen?

Det er totalt 14 læringsutbytter innen dette kompetanseområdet i den nasjonale retningslinjen, og flere av disse krever «bred kunnskap». Læringsutyttebeskrivelser fra kompetanseområdet oppvekst og familieliv gjenfinnes i studieplanen, særlig i emne 1, 2, 3 og 5.

De sakkyndige vurderer at forebyggende og helsefremmende arbeid fremkommer tydelig i emne 3. Barns oppvekst og utvikling samt digitalt hverdagsliv gjenfinnes kun i emne 1. De sakkyndige undres imidlertid over at familiefokus og barns oppvekst og utvikling ikke fremkommer tydeligere senere, f.eks. i emne 2 om risiko. De sakkyndige finner læringsutytte om urfolk og samer i emne 1 og vurderer et potensiale for at dette kunne fått en større plass i såpass store emner, f.eks. knyttet til emne 5 om profesjon og samfunn, alternativt emne 4 om saksbehandling, da punktet om urfolk/samer osv. kobles sterkt til rettigheter og anerkjennelse.

12.2.3 Er det mulig å gjenfinne læringsutyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste» i den nye studieplanen?

Retningslinjen har 22 læringsutbytter i dette kompetanseområdet. De sakkyndige vurderer at læringsutyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste gjenfinnes, men i varierende grad. De sakkyndige vurderer at yrkesrollen gjenfinnes i flere emner, men finner mangler i læringsutbytter relatert til tverrfaglig samarbeid, etikk, maktforhold, inkludering, ikke-diskriminering og kulturelt mangfold. Der disse gjenfinnes, anbefales en tydeligere kobling til barnevernfaglig profesjonsutøvelse.

12.2.4 Er det mulig å gjenfinne læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet «innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis» i den nye studieplanen?

I retningslinjen er det 10 læringsutbytter i tilknytning til dette kompetanseområdet. De sakkyndige vurderer at læringsutbyttebeskrivelsene fra kompetanseområdet innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis gjenfinnes i studieplanen, da særlig i emne 5 og 6. Læringsutbytter om innovasjon, sosialt entreprenørskap, kritisk tenkning og vitenskapsteori gjenfinnes i fra emne 1 til emne 6.

12.2.5 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til studiets oppbygging.

Forskriftens § 16 viser at utdanningen skal organiseres slik at den fremmer integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Undervisningsformer, pensum og vurderingsformer skal korrespondere med læringsutbytteformuleringer. Studiet bør tilrettelegges slik at studentene får trening i kritisk og etisk refleksjon samt praktiske ferdigheter, og studiet bør gi studentene mulighet til å utfordres på og å arbeide med egne holdninger og forforståelser.

De sakkyndige vurderer at studieplanen med fire praksisperioder og seks store emner gir gode muligheter for å ivareta retningslinjenes krav til oppbygging. Studieplanen legger stor vekt på formative vurderingsformer, med tre obligatoriske arbeidskrav i hvert emne. Studieplanen beskriver varierte og innovative arbeidsformer som bl.a. innovasjonscamp, e-forelesninger, skriveseminar, profesjonsgrupper og obligatoriske refleksjonsnotater. De sakkyndige vurderer at studieplanen på en svært god måte gir muligheter for personlig dannelse og kritisk refleksjon. De sakkyndige vurderer at studiets oppbygging gir godt potensiale for å styrke profesjonsgrunnet og profesjonsutøvelse i barnevern.

12.2.6 Vurder i hvilken grad studieplanen ivaretar retningslinjenes krav til praksisstudier

USN har i sin studieplan 20 uker praksis i direkte arbeid med barn, unge og/eller deres familier. Disse ukene er fordelt på fire emner. I tillegg kommer til sammen 4 uker for- og etterarbeid. De sakkyndige vurderer at dette gir gode muligheter for en systematisk integrering av teori og praksis. Langpraksis er lagt til emne 5 i tredje studieår, hvor det også åpnes for internasjonalisering.

Praksis er fordelt slik: 4 uker i barnehage, 2 uker i SFO, 4 uker i barneverntjenester og 10 uker i autentiske yrkessituasjoner med barn, unge og/eller familier. I 10-ukerspraksis kan studentene som alternativ heller velge studentbedrift i sosialt entreprenørskap eller utenlandspraksis. De sakkyndige vurderer at studieplanen i utgangspunktet ivaretar retningslinjenes krav til omfang av praksisstudier.

Når det gjelder ønsket som uttrykkes i retningslinjen om at hovedvekten av praksis bør være i kommunalt eller statlig barnevern, vurderer de sakkyndige at studieplanen ikke oppfyller dette. USN opplyser utfordringer med rekruttering av praksisplasser i

barnevernet, men at de har klart å få til et samarbeid i regionen fra og med vår 2022 som innebærer 4 ukers obligatorisk praksis i kommunalt barnevern for alle studenter.

12.3 Har de sakkyndige tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som fastsatt i retningslinjene?

De sakkyndige vurderer at studieprogrammet virker gjennomtenkt og gir mulighet for dybdelæring. De sakkyndige har tillit til at studentene ved studieprogrammet vil kunne oppnå det intenderte læringsutbyttet som er fastsatt i retningslinjene. De sakkyndige vurderer at studieprogrammet har et potensiale for å styrke læringsutbytter tidligere i studiet knyttet til kunnskap om barnevernfeltet i en fagpolitisk kontekst og problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelse og profesjonsdannelse.

12.4 Frittstående vurdering: I hvilken grad har institusjonen benyttet muligheten for lokal tilpasning?

USN har benyttet muligheten for lokal tilpasning først og fremst knyttet til praksis. Som et av få utdanningsinstitusjoner har de valgt fire praksisperioder og begrunner dette i selvevalueringen med integrering av teori og praksis. De fire praksisperiodene knyttes tett opp til emnet de inngår i.

De sakkyndige vurderer at USN har lagt inn valgfrihet i emne 5, der man kan velge mellom studentbedrift i sosialt entreprenørskap, dra på utveksling eller ha ti uker med praksis i autentiske yrkessituasjoner.

I selvevalueringen skriver USN at nasjonale retningslinjer begrenser handlingsrommet for lokal tilpasning gjennom detaljerte læringsutbyttebeskrivelser. De beskriver at de opplever handlingsrommet avgrenset til planens helhetlige utforming samt vektleggingen av undervisnings- og læringsformer.

13 NOKUTs sammenfatning av institusjonenes erfaringer fra implementeringen av RETHOS

I denne delen har NOKUT sammenfattet institusjonenes selvevalueringer der institusjonene har redegjort for sine erfaringer knyttet til implementeringen av retningslinjene i egen studieplan.

13.1 Retningslinjenes anvendelighet

Av de elleve institusjonene som har rapportert, formidler flertallet at de opplever retningslinjene som anvendelige og gode for studieprogrammet sitt. De fleste mener også at retningslinjene har bidratt til å redusere faglige ulikheter, og at de har bidratt til likere sluttkompetanse uavhengig av studiested. Institusjonene gir likevel noen tilbakemeldinger på hva de har opplevd som utfordrende. Disse går på tolkningen av retningslinjene og detaljeringsgrad.

NORD formidler at de opplever at retningslinjene er anvendelige i den forstand at de angir en ganske tydelig retning for oppbygging av studiemodell, progresjon og innhold. Samtidig angir forskriften nokså detaljerte krav til overordnet læringsutbytte, og det er mange paragrafer. NORD presiserer at de tror at detaljnivået i forskriften vil gjøre at utdanningene vil ha likere sluttkompetanse uavhengig av studiested.

NTNU skriver at de mener RETHOS kan ha bidratt til å redusere faglige ulikheter og gjøre det enklere å samkjøre utdanningsprogrammene i barnevern og sosialt arbeid ved samme institutt, som har felles læringsutbyttebeskrivelser. I praksis kan dette føre til at kandidater på barnevern og sosionomutdanningen sitter igjen med de samme læringsutbyttene. Dette har muliggjort mer tverrfaglig samarbeid, men samtidig kan det ha ført til at den profesjonsfaglige profilen blir mer uklar, da samkjøring ikke gjør det mulig å spise undervisningen i like stor grad opp mot målgruppene.

OsloMet beskriver at de nye retningslinjene ga dem mulighet til å løsrive seg fra den allerede godt etablerte programplanen, og tenke helt på nytt. Den ga muligheter til å revidere etablerte deler av utdanningen, da de tolket det som at fokuset ble mer spesifikt rettet mot kompetansen kandidaten trenger til å utføre arbeid i barnevernet med stor vekt på arbeid i barnevernstjenesten. UiT tolket det slik at forskriften er såpass vid og omfattende, at det ga rom for tolkninger. Det uttalte målet var at forskrift om felles rammeplan og forskrift om nasjonale retningslinjer skulle gjøre utdanningene i Norge mer like, men UiT opplevde at tolkningsrommet ga god mulighet for å kunne utvikle egen profil. På den måten var det vanskelig å se at retningslinjene skulle føre til mer strømlinjeformede utdanninger i hele landet. Det store tolkningsrommet i retningslinjene ga sterke stemmer innen utdanningens mulighet for å fremme enkelte fagområder fremfor andre.

UiS beskriver det å utarbeide en helt ny studieplan som et svært omfattende og krevende arbeid. Samtidig opplevde de at innholdet i den nye studieplanen ikke er veldig annerledes enn i den gamle. Det hadde nok sammenheng med at de tidligere til en viss grad hadde tillatt seg å tolke rammeplanen i lys av det dokumenterte økte kompetansebehovet i barnevernstjenester. Retningslinjene har også ulik detaljeringsgrad, noe som medfører at enkelte læringsutbytter gir liten grad av tolkning, mens andre igjen gir større tolkningsrom.

13.2 Mulighet for lokal tilpasning

Denne delen omhandler institusjonenes opplevelse av muligheten for lokal tilpasning og skiller seg dermed fra de sakkyndiges vurderinger av lokal tilpasning i studieplanene presentert tidligere.

Institusjonene har ulike opplevelser av handlingsrommet for lokale tilpasninger i retningslinjene, for eksempel gir UiA og UiT uttrykk for at retningslinjene ikke har vært til hinder for lokal tilpasning, mens OsloMet melder om det motsatte som en følge av retningslinjenes detaljeringsgrad. HINN og USN skriver at retningslinjene er relativt detaljerte, spesielt på læringsutbyttensnivå, men at det er et handlingsrom som tillater noe spissing av egen utdanning. Det bemerkes videre at det fremstår som motsetningsfylt at retningslinjer som skal tillate lokal tilpasning, har så mange og detaljerte læringsutbytter.

Opplevd handlingsrom knyttes i stor grad til at retningslinjene er formulert på et overordnet nivå uten føringer på antall studiepoeng. Det som oppleves begrensende er detaljeringsgraden og antallet læringsutbyttebeskrivelser. I noen tilfeller beskrives dette å være så omfattende at dersom en skal inkludere et minimumsnivå for alt innenfor 180 studiepoeng, så er det lite reelt handlingsrom igjen. Noen av universitetene, som har tradisjon for å inkludere ex.phil. og ex.fac. som separate emner, uttrykker at dette oppleves krevende, siden retningslinjene ikke fremstår å være tilpasset innholdet i disse emnene.

Flere av institusjonene uttrykker at de også opplever et skille mellom retningslinjenes intensjon og den praktiske anvendelsen av disse. De uttrykker at det fremstår som motsetningsfylt å ha gitte læringsutbytter av stort omfang når retningslinjen fremhever at det skal være handlingsrom og mulighet for lokal tilpasning.

13.3 Samarbeid med tjenestene

De elleve institusjonene som tilbyr utdanning innen barnevern, rapporterer om ulik grad av samarbeid med tjenestene om utviklingen av studieplanene. Noen steder har samarbeidet vært strukturert og formalisert i form av arbeidsgrupper eller referansegrupper (arbeidsgruppen utvikler studieplanene og referansegruppen kommer med innspill på konkrete utkast som er utviklet av arbeidsgruppen). Andre steder har det ikke vært noe samarbeid eller dialog overhodet mellom institusjonene og tjenestene.

Nesten halvparten av de elleve institusjonene som rapporterer, sier de har hatt ingen eller lite samarbeid med tjenestene. De som har hatt et bredt samarbeid med tjenestene, skriver at de har strukturert dette på ulike måter. Enkelte institusjoner har hatt møter om studieplanene hvor representanter fra tjenestene har vært invitert inn og kunne gi tilbakemeldinger i dialog, mens andre institusjoner har valgt å formalisere dette i form av arbeidsgrupper eller referansegrupper hvor representanter fra tjenestene har vært involvert i arbeidet med studieplanen ved å gi innspill og tilbakemeldinger gjennom hele prosessen.

Av de institusjonene som rapporterer om et formalisert samarbeid, beskriver de fleste av dem at dette har vært en god og positiv erfaring. Samtidig har prosessen med flere aktører også gitt utfordringer. Dette illustreres ved for eksempel OsloMet, som rapporterer om at samarbeidet har påvirket hvilke perspektiver som er kommet inn og blitt styrket i den nye programplanen. En utfordring har vært at det er mange hensyn å ta fordi de ulike aktørene har sine behov og fordringer som de ønsker gjennomslag for. Løsningen har ofte vært kompromisser.

Den generelle oppfatningen er at de fleste institusjonene tolker handlingsrommet og muligheten for samarbeidet med tjenestene på ulike måter. Det illustreres for eksempel ved USN, som skriver at de la opp til samarbeid i ulike faser av studieplanprosessen. Dette viste seg imidlertid å være vanskelig, både på grunn av generelt tidspress og en krevende intern prosess ved USN, der man la opp til å involvere alle ansatte i flere runder. I tillegg gjorde selve utformingen av forskriften, med så mange gitte læringsutbytter på ulike nivåer, det vanskelig å invitere tjenestene inn som reelle premissleverandører i utvikling av studieplanen. Når læringsutbyttene allerede var gitt, var det vanskelig å åpne opp for annen tematisk vektlegging utenfor læringsutbyttene.

HVO rapporterer om at retningslinjene ga et mer eller mindre avgrenset handlingsrom, og sterke stemmer opplevde at det å samarbeide med tjenestene ikke var formålstjenlig. På den ene siden ble det argumentert for at tjenestene allerede hadde bidratt inn i utarbeidelsen av de nye retningslinjene og som høringsinstans på retningslinjene. På den andre siden ble det argumentert for at relevante tjenester ikke kjenner til studieplanene, ei heller konteksten de ble utarbeidet i, og at de ikke har arbeidskapasitet til å ta på seg intensive studieplanrevisjoner ved siden av profesjonsutøvelse.

Flere institusjoner peker på at samarbeidet med tjenestene har vært viktig i utarbeidelsen av studieplanen, og at studentene profiterer på vekslingen som samarbeidet muliggjør. Av de institusjonene som har rapportert om samarbeid med tjenestene, sier de fleste at tjenestene har hatt stor eller større grad av innflytelse enn det har vært før. Det er et par institusjoner som sier de er usikre på om samarbeidet har vært større eller mindre enn tidligere.

13.4 Samarbeid med andre fagområder

Mange av studieprogrammene i barnevern rapporterer om samarbeid med andre helse- og sosialfagutdanninger i utviklingen av ny/revidering av eksisterende studieplan og da særlig med sosialt arbeid og vernepleie. Samarbeidet har spent fra erfaringsutveksling mellom studieledere og fagansatte, til mer omfattende samarbeid om felles emner. Flere utdanninger gir uttrykk for at samarbeidet med andre fagområder er styrket som en følge av studieplanarbeidet, men at implementeringen ikke har ført til mer samarbeid om felles emner, undervisning osv.

De rapporterte samarbeidene synes i all hovedsak å være en videreføring av tidligere samarbeid. Eksempler på nye samarbeid er at helse- og velferdsprogrammene ved HiØ vil tilby et engelskspråklig emne (10 studiepoeng + 5 studiepoeng valgbare deler) som skal bidra til ut- og innveksling av studenter nasjonalt og internasjonalt. Det er et fellesemne som inngår i studieplanene til bachelorutdanningene arbeids- og velferdsfag, barnevern, sosialt arbeid, vernepleie og sykepleie. Ved OsloMet har tilpasninger på tvers av barnevernspedagogutdanningen og sosionomutdanningen gjort det mulig for studentene å velge et 10 studiepoengs-emne på tvers i 5. semester.

Samarbeid om revidering av studieplaner synes gjennomgående å ha vært organisert i prosjekter, og her kan Høgskolen i Innlandet stå som eksempel. De tre utdanningene i barnevern, sosialt arbeid og vernepleie ved samme fakultet har samarbeidet. Arbeidet har vært organisert i et prosjekt ledet av en styringsgruppe bestående av dekan, en prosjektgruppe ledet av instituttleder og studieansvarlige for hver av de tre BSV-utdanningene. Det har også vært studievisse arbeidsgrupper for konkret utarbeidelse av nye studieplaner. Disse har vært ledet av studieansvarlig for hvert av studiene, i samarbeid med

sin respektive lærergruppe. Vi finner en lignende organisering ved flere andre institusjoner, og disse rapporterer gjennomgående at det ble lagt opp til samarbeid på tvers av profesjoner på et tidlig stadium for å sikre tverrfaglige perspektiver og utvikle felles emner. Det at RETHOS legger opp til en styrking av den barnevernfaglige profilen ved studiet, synes imidlertid å ha gått på bekostning av tverrprofesjonelt samarbeid. Flere institusjoner, som for eksempel USN og HVL, rapporterer om at felles emner og felles undervisning på tvers av utdanninger er tatt bort i ny studieplan. Nye detaljerte læringsutbytter gjør at fellesnevnerne fremstår som færre enn tidligere. Det at det er lagt opp til ulik progresjon i utdanninger som tidligere har hatt felles undervisning, og at felles temaer ikke nødvendigvis er plassert samtidig i studieløpet, har også vanskeliggjort samarbeid. Det kan derfor synes som om det er en utfordring for flere av studieprogrammene å samarbeide på tvers med andre fagmiljøer og samtidig utvikle studieplaner som dekker retningslinjenes læringsutbytter.

UiA rapporterer om en annen type utfordring. Institusjonen er organisert etter en foretaksmodell der de ulike fakultetene bidrar med sin spesielle fagkunnskap inn i utdanningene. I praksis innebærer det for eksempel at jusskursene utvikles i samarbeid med barnevern og undervises av jurister fra Institutt for rettsvitenskap på Handelshøyskolen ved UiA. Denne modellen sikrer gode faglige bidrag fra kompetente fagpersoner, men kan samtidig komme til å gå på bekostning av spisskompetanse innen barnevern, helhet og sammenheng.

13.5 Samarbeid med andre aktører

Nasjonalt fagorgan for undervisning og forskning innen barnevern har vært en viktig arena for informasjon, erfaringsdeling og samordning i studieplanarbeidet mellom institusjonene. Flere trekker også frem samarbeid med studenter og de studieadministrative tjenestene i utforming av planen.

13.6 Andre uforutsette konsekvenser

Flere institusjoner rapporterer at studieplanen fremstår som mer helhetlig enn tidligere. Situasjonen med covid-19 har imidlertid gjort at undervisningsopplegg har blitt endret, og at gjennomføringen av studieplanen i studieåret 20/21 har vært preget av tilpasninger og endringer for å legge til rette for digital undervisning. Flere rapporterer videre om kortsiktige utfordringer i overgangen fra gammel til ny studieplan og særlig når det gjelder praksisavvikling. En institusjon skriver at nye studieplanen krever mer aktivt samarbeid om undervisning og bruk av andre læringsaktiviteter. Dette fordrer transparens med hensyn til egen undervisningspraksis, noe ikke alle er komfortable med. En annen institusjon rapporterer om utfordrende rammeforhold lokalt, og at endringene forskriftene la opp til har blitt betydelig tonet ned i den lokale fagplanen. Institusjonen uttrykker videre at det er urimelig å kunne favne alle de til dels svært omfattende læringsutbyttene på 180 studiepoeng innenfor et samlet arbeidsomfang på 1500–1800 timer per år. Andre forhold som trekkes frem, er vansker med å få tilstrekkelig ressurser for å realisere studieplanen, særlig når det gjelder å kunne gi nok tilbakemeldinger til studentene.

14 NOKUTS sammenfatning av tjenestenes erfaringer fra implementeringen av RETHOS

Denne delen omhandler tjenestenes opplevelse av samarbeidet med institusjonen om utvikling av ny/revidert studieplan og tar utgangspunkt i intervjuer med representanter fra tjenestene. Ettersom mange av temaene overlapper på tvers av fagområder, vil informasjon fra intervjuene presenteres samlet. Som beskrevet i fremgangsmåten tar teksten utgangspunkt i 14 intervjuer fra fem ulike fagområder. Funnene som legges frem viser dermed en god bredde i tjenestenes erfaringer, men de er ikke representative for alle samarbeidene.

Denne evalueringen skal ikke og kan ikke vurdere effekten av RETHOS, men informasjon fra intervjuene gir oss noen svake indikasjoner på hva tjenestene erfarer. Først og fremst uttrykker de tjenesterepresentantene som har vært del av mer omfattende prosesser, at de synes studieplanene er blitt mer relevant for tjenestene, og at de tror studieprogrammets arbeidslivsrelevans vil bli styrket.

Noen utdanninger (hovedsakelig fase 1 som har hatt mer tid med RETHOS) uttrykte også at det over tid har vært en endring i studentene som komme inn i praksis. De beskriver at studentene fremstår klarere for praksis. Dette er observasjoner fra intervjuene som det kan være interessant å se nærmere på i videre evaluering.

Intervjuene utforsker hvordan tjenesterepresentantene erfarte samarbeidet rundt utviklingen av ny studieplan, og hvorvidt de opplevde at prosessen ledet til et tettere samarbeid mellom tjenestene og studiestedene. Intervjuene undersøkte også tjenestenes oppfatninger om arbeidslivsrelevans.

Tjenesterepresentantene fant det vanskelig å svare på hvorvidt RETHOS-prosessen har ledet til et tettere samarbeid sammenliknet med tidligere. Dette kommer i stor grad av at de ikke hadde kjennskap til tidligere prosesser. Flere uttrykte imidlertid at de er positive til denne typen samarbeid og håper endringene vil styrke arbeidslivsrelevansen, men at de først kan vurdere dette etter at studentene har fullført studieløpet. De hadde derimot mange meninger om prosessen de hadde vært en del av, og hvordan denne kunne vært lagt opp for å sikre god samhandling mellom tjenestene og institusjonene. Denne delen vil derfor hovedsakelig handle om hvordan tjenestene har opplevd samhandlingsprosessen, hva som har fungert, hva som ikke har fungert og hva som kan forbedres.

14.1 Organisering

Tjenesterepresentantenes bidrag inn i studieplanarbeidet har vært organisert på ulike måter. De har inngått i styringsgrupper, referansegrupper og som deltakere i arbeidsgrupper. Begrepsbruken mellom organiseringstypene er noe varierende mellom institusjonene, men i denne teksten vil de bety følgende: styringsgrupper styrer prosessen på et overordnet nivå, arbeidsgrupper utvikler studieplanene og referansegrupper kommer med innspill til prosessen eller konkrete utkast som er utviklet av arbeidsgruppen. Som beskrevet i selvevalueringene fra institusjonene er referansegrupper den vanligste samarbeidsformen, og de fleste av respondentene hadde deltatt i slike blant de som ble intervjuet. Vi ser også eksempler der tjenesterepresentantene har vært representert på flere nivåer samtidig, for eksempel at de har representasjon i både styringsgrupper, referansegrupper og arbeidsgrupper.

Vi kan se en tydelig sammenheng mellom måten samarbeidet har vært organisert på og tjenesterepresentantenes opplevelse av å bidra inn i studieplanarbeidet på en konstruktiv måte. Det er tydelig at tjenesterepresentantene som har vært involvert på et høyere nivå, for eksempel i en styringsgruppe, opplever å ha hatt større innflytelse på prosessen enn de som kun ble inkludert sporadisk for innspill. Eksempler på dette kommer til syne i utsagn fra tjenesterepresentanter som kun har vært med i mindre innspillsprosesser. Her trekkes det frem at på tidspunktet de blir inkludert i prosessen var en stor del av rammene allerede satt, noe som reduserte mulighetene deres for innflytelse. De beskriver videre at de gjerne skulle vært inkludert tidligere i prosessen, når viktige valg ble tatt. En respondent uttrykte følgende: «Vi har tidligere sett at noen sterke interesser i utdanningsinstitusjonene setter standarden for litteratur og vinkling for det som skal læres. I noen tilfeller er det da akademias interesser som blir ivaretatt, ikke praksisfeltets beste eller studentenes arbeidslivsrelevans.» Basert på informasjon som kom frem i intervjuene, er det tydelig at de representantene for tjenestene som hadde vært inkludert i en større del av prosessen, var mer fornøyde med samarbeidet enn de som hadde vært involvert mer sporadisk.

14.2 Rekruttering

Tjenesterepresentantene mener at det er viktig at de har innflytelse på hvilke tjenesterepresentant(er) som blir invitert inn i slike prosesser, da det ofte fremstår som litt tilfeldig hvem som blir rekruttert. Erfaringsmessig vil institusjonene ofte benytte sine nettverk og kontakte praksiskontakter eller andre de har samarbeidet med tidligere. Dette er en pragmatisk og effektiv tilnærming, og i mange tilfeller fungerer dette godt, men ikke alltid. Følgende sitat illustrerer hvordan tjenestene ikke alltid ser seg tjent med denne måten å innhente tjenesterepresentanter på:

Kan også huske at vi snakket om hvem som ble oppnevnt som representant fra arbeidsgiver. Var det en som arbeidsgiver hadde bestemt, eller var det en som tilfeldigvis institusjonen hadde samarbeidet med tidligere? En tjenesterepresentant var halvveis inne fordi institusjonen tenkte det var en fin person å ha med seg. Da protesterte vi fra styringsgruppen.

En annen respondent beskriver et tilfelle der rekrutteringen heller ikke fungerte optimalt: «Hos oss burde det være naturlig å ta med leder og studentkoordinator, og ikke en tilfeldig person som meg. De burde kanskje vært mer spesifikke på hvem de ønsket skulle sittet i et slikt utvalg.»

Tjenesterepresentantene mener også det er viktig at slike prosesser dekker en tilstrekkelig bredde når det kommer til representasjonen. Dette er spesielt viktig for studieprogram som utdanner studenter for mange ulike tjenester. Dersom prosessene inkluderer få tjenesterepresentanter, kan dette være vanskelig. Noen uttrykker også et ønske om en likere representasjon mellom institusjonene og tjenesterepresentantene: «Savnet at arbeidsgruppene hadde en mer jevn fordeling. Det var ganske ujevnt fordelt i selve arbeidsgruppene.» Tjenesterepresentantene viste forståelse for at det kan være krevende å sikre bredde i tjenesterepresentasjonen, spesielt for fagområder som favner bredt. De mener likevel at det er noe institusjonene bør etterstrebe.

I tillegg til bredde i tjenesterepresentasjonen trakk respondentene inn betydningen av studentrepresentasjon. Flere som hadde sittet i arbeidsgrupper eller referansegrupper med studenter, uttrykte at dette var svært positivt. En tjenesterepresentant trakk også frem at studenter burde få delta i prosessen på like vilkår som tjenesterepresentanter for å sikre at

deltakelsen ikke blir opp til den enkelte students engasjement og kapasitet:

«Tjenesterepresentanten kunne fakturere, dette kunne ikke studentene, og det stod da på studentenes engasjement. Det hadde vært en fordel om studentene hadde kunnet deltatt på like vilkår.»

Basert på tjenesterepresentantene uttalelser fremstår det hensiktsmessig at institusjonene i større grad formaliserer samarbeidet med tjenestene i slike prosesser. Dette vil kunne skape en bedre tilknytning til tjenesten som en helhet.

14.3 Praktisk gjennomføring

Respondentene ga gjennomgående uttrykk for at institusjonene kunne gitt tydeligere informasjon i oppstarten av dialogen med tjenestene. Flere uttrykker at det var uklarer med hensyn til hva oppdraget ville omfatte, hvilken rolle tjenesterepresentantene skulle ha og/eller hvor mye tid/ressurser oppdraget ville kreve. Flere av respondentene gav uttrykk for at studieplanarbeid er noe de sjelden har befatning med, og at de trengte tid til å sette seg inn i hvilke nasjonale og lokale retningslinjer institusjonene må forholde seg til i utviklingen av studieplaner. God informasjon fra institusjonen er derfor veldig viktig. En tjenesterepresentant beskrev det på følgende måte: «Den informasjonen jeg fikk på forhånd, er sikkert god når man jobber på høyskolen, men ikke i fag. Spranget blir stort.»

Selv om informasjonen i forkant kunne være mangelfull, uttrykker flere at institusjonene var gode på å forklare og redegjøre i møtene. Hovedinntrykket er at fagmiljøene møtte tjenesterepresentantene og studentrepresentantene på en god måte. Institusjonene var flinke til å oppklare uklarer og skapte et godt rom for utveksling av ideer. Noen respondenter gav imidlertid uttrykk for at det akademiske språket de fagansatte benytter kunne være litt utfordrende å forholde seg til. De hadde forståelse for at institusjonene må oppfylle visse språklige krav i for eksempel utviklingen av læringsutbytter, men at det til tider kunne bli litt vel mye fokus på språklige nyanser. Selv var de mer opptatte av det store bildet, som for eksempel hvilke temaer som inkluderes. Her poengterer de igjen hvor viktig det er at de blir inkluderte på et tidlig tidspunkt, før alle bakenforliggende valg er tatt.

Tjenesterepresentantene kom også inn på viktigheten av at studentrepresentantene og de selv blir behandlet som likeverdige parter i møtene. Her satt de fleste igjen med gode opplevelser. De fagansatte var flinke til å oppklare uklarer og legge til rette for utveksling av ideer. Majoriteten satt også igjen med en opplevelse av at institusjonene var flinke til å lytte til tjenestenes ønsker, og at de viste vilje til å finne løsninger på hvordan disse kunne inkorporeres i studieplan. Samtidig viste de forståelse for at ikke alle deres ideer og ønsker kan etterkommes i en slik prosess.

En betydelig andel av respondentene opplevde manglende oppfølging i ettertid. Etter at studieplanen var ferdigstilt, hørte de ikke noe mer fra institusjonen. Dette mente de var uheldig, og mange satt også igjen med ubesvarte spørsmål. For eksempel visste de lite om hvordan innspillene deres hadde blitt mottatt, og om disse ble inkludert videre i prosessen. Flere ga uttrykk for at det hadde vært ønskelig med et avsluttende møte mellom partene som hadde deltatt i prosessen.

14.4 Tidsutfordring

Mange av utfordringene som trekkes frem ser ut til å kunne tilskrives knappe tidsrammer. Dette kan være alt fra kort tid mellom invitasjon og prosjektstart, tid til møter, tid til å sette

seg inn i dokumenter før møter eller tid til å rådføre seg med egen tjeneste mellom møter. God samhandling tar tid, og flere ga uttrykk for at institusjonene ikke alltid tok høyde for at også de trengte tid til å gjennomføre sine interne prosesser. Som en tjenesterepresentant uttrykte: «Jeg skulle ønske at vi hadde hatt bedre tid på dette, så vi kunne fått en bedre intern prosess og gitt bedre innspill på studieplanene. Det gikk litt fort i svingene.»

Tjenestene viste forståelse for at institusjonene måtte forholde seg til eksterne tidsfrister, og at dette var en del av tidskabelen. Her er det imidlertid viktig å utdype at institusjonene som uttrykker at tid har vært en utfordring ikke er en homogen gruppe, og det er stor variasjon i hvordan institusjonene har løst arbeidet innenfor tidsrammen. På den ene siden har vi institusjoner som ikke har hatt noe samarbeid med tjenestene og begrunner dette i mangelen på tid (informasjon hentet fra selvevalueringene). På den andre har vi institusjoner som har gjennomført prosesser med tjenesteinkludering på flere nivåer (styringsgrupper, referansegrupper og arbeidsgrupper). Det er tydelig at ulike institusjoner har utnyttet tidsrommet på svært ulike måter. Også de tjenesterepresentantene som hadde tatt del i mer omfattende prosesser, gav uttrykk for at de opplevde tidspress, men var gjennomgående mer tilfredse med arbeidet de hadde tatt del i.

Det er her viktig å trekke frem at noen av institusjonene har hatt andre praktiske utfordringer som har gjort samarbeid vanskelig enn knapphet på tid. For eksempel har fase 2-utdanningene hatt større utfordringer med å samhandle med tjenestene enn fase 1-utdanningene. Dette kommer som følge av situasjonen med covid-19, noe som påvirket en større del av det tidsrommet fase 2-utdanningene hadde til rådighet til studieplanutvikling.

14.5 Samarbeid etter RETHOS

Majoriteten av tjenesterepresentantene kom fra tjenester som hadde etablerte samarbeid med institusjonene før RETHOS-arbeidet startet. Disse uttrykte i all hovedsak at RETHOS-arbeidet ikke har ført til mer samarbeid enn de hadde tidligere, men så ikke dette som et problem, da det eksisterende samarbeidet har vært godt. Noen uttrykte videre at det eksisterende samarbeidet i stor grad har omhandlet praksis, og at samarbeidet gjerne kan utvides utover dette. Blant representantene som kom fra tjenester som ikke allerede hadde etablerte samarbeid i forkant av RETHOS-prosessen, er det svært få som kan vise til at dette ble etablert i etterkant. Noen uttrykte et ønske om et tettere samarbeid, som en respondent uttrykte det: «Veldig positivt til å bli invitert inn i en slik prosess. Det er viktig at studentene lærer om hva som rører seg i tjenestene. En må gå linja helt ut, og ikke la det bli med en engangsinvitasjon.»

En stor del av de eksisterende samarbeidene handler om praksis. Dette er tjenestene svært positive til, men flere ønsker også et tettere samarbeid som legger opp til informasjonsutveksling mellom tjenestene og de ansatte på andre områder. De ansatte ved institusjonen kan for eksempel komme på besøk for å se hvordan tjenestene jobber. En annen mulighet er at tjenestene- og brukerrepresentanter i større grad bidrar inn i undervisningen. Her fremstår det som at spesialisthelsetjenesten har et fortrinn ved at de igjennom sine formaliserte samarbeidsavtaler mellom institusjonene og sykehusene har en kultur for delte stillinger. Dette er noe flere trakk frem som svært positivt for å sikre tett samarbeid mellom institusjonene og tjenestene.

Vedlegg 1

RETHOS selvevalueringsspørsmål, barnevern

Institusjonell kontekst

1. Gi en beskrivelse av hvordan dere har tenkt og arbeidet når dere reviderte eller utviklet den nye studieplanen etter innføringen av de nye nasjonale retningslinjene. Adresser gjerne eventuelle institusjonelle særtrekk og/eller andre faktorer som har satt sitt preg på arbeidet.

Maks 1 side

Samsvar mellom studieplan og retningslinjen:

2. Hvordan ivaretas læringsutbyttene fra de ulike kompetanseområdene i retningslinjene i den lokale studieplanen?

Dersom det er hensiktsmessig så kan svaret struktureres etter de ulike kompetanseområdene:

- Barnevernsfaglig kompetanse
- Oppvekst og familieliv
- Yrkesrolle, etikk og samarbeid til barnets beste
- Innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis.

Maks 4 sider

3. Hvordan ivaretar studieplanen retningslinjenes krav til studiets oppbygning?

Maks 1 side

4. Hvordan ivaretar studieplanen retningslinjenes krav til praksisstudier? Adresser følgende områder:

- hvordan sikrer dere at studentene oppnår relevante læringsutbytter i praksisstudiene
- omfang av praksisstudiene
- valg av praksisarenaer

Maks 1 side

Erfaringer fra implementeringen:

5. Hvordan vurderer dere retningslinjenes anvendelighet i arbeidet med å utvikle den lokale studieplanen?

Hjelpetekst: I mandatet for RETHOS og i felles nasjonal rammeplan for helse- og sosialfagutdanningene blir det slått fast at retningslinjene «skal være førende for institusjonens arbeid med utdanningene». Med «anvendelighet» mener vi her om retningslinjene har vært et godt utgangspunkt for å utvikle lokale studieplaner. I besvarelsen ønsker vi at dere beskriver mulighetene og utfordringene som arbeidet med å utvikle nye studieplaner tuftet på retningslinjen har medført.

Maks 1 side

6. Hvordan vurderer dere muligheten for lokal tilpasning i arbeidet med å utvikle den nye studieplanen?

Hjelpetekst: I mandatet for RETHOS og i felles nasjonal rammeplan for helse- og sosialfagsutdanningene blir det slått fast at «Det skal være handlingsrom innenfor retningslinjene til faglig utvikling, nyskaping og institusjonell tilpasning ved den enkelte institusjon». I besvarelsen ønsker vi at dere reflekterer rundt i hvilken grad dere har hatt muligheten til å benytte dere av det skisserte handlingsrommet, og eventuelle utfordringer relatert til lokal tilpasning.

Maks 1 side

7. Samarbeid med tjenestene

- I hvilken grad har dere samarbeidet med tjenestene i arbeidet med å utvikle ny/revidert studieplan, og hvordan har dette samarbeidet tatt form?
- Hvilke utfordringer og muligheter har samarbeidet generert?
- I hvilken grad har tjenestene fått innflytelse på nåværende studieplan? Opplever dere at innflytelsen er større eller mindre sammenlignet med tidligere?
- Hvem har dere samarbeidet med? Her ønsker vi kun navn på tjenestestedet. Vi kommer til å ta kontakt med tjenestene for å samle inn tjenestenes erfaringer fra samarbeidet, som en del av evalueringen.

Hjelpetekst: Det er et uttalt mål for RETHOS at tjenestene i større grad involveres i utformingen av innholdet i utdanningene. Dette gjøres på ulike måter, mellom annet ved at sammensetningen av programgruppene som har utformet retningslinjene har vært sammensatt av representanter fra UH-sektoren, tjenestene og studenter. Utdanningsinstitusjonene skal inngå samarbeidsavtaler med praksistilbydere, og disse avtalene kan også regulere forsknings-, utviklings- og innovasjonssamarbeid. I besvarelsen ønsker vi at dere beskriver hvordan dere har samarbeidet med ulike tjenestesteder i arbeidet med å utvikle ny/revidert studieplan. Med «tjenestene» mener vi her praksisteder og andre institusjoner som utøver profesjonen. Med «samarbeid» mener vi alt fra direkte deltagelse i studieplanarbeidet til deltagelse i referansegrupper etc.

Maks 2 sider

8. Samarbeid med andre fagområder

- I hvilken grad har dere samarbeidet med andre fagområder i arbeidet med å utvikle ny/revidert studieplan?
- Dersom relevant: Hvilke fagområder har dere samarbeidet med?
- Dersom relevant: Hvordan har samarbeidet sett ut?
- Dersom relevant: Hvilke utfordringer og muligheter har samarbeidet generert?
- Opplever dere at samarbeidet på tvers av fagområder i arbeidet med å implementere retningslinjene i lokale studieplaner har blitt styrket sammenlignet med tidligere?

Hjelpetekst: Det ligger ikke eksplisitte føringer eller forventninger i RETHOS om samarbeid på tvers av fagområder i utviklingen av nye studieplaner. Likevel er dette et område som styringsgruppen ønsker mer informasjon om, og erfaringene fra institusjonene vil være til hjelp. Med «fagområder» mener vi andre fagdisipliner.

Maks 2 sider

- Har arbeidet med å lage nye/reviderte studieplaner resultert i samarbeid med aktører som ikke er dekket av de forrige spørsmålene? Dersom ja, beskriv samarbeidet.

Maks 0,5 sider

- Har arbeidet med å lage nye/reviderte studieplaner fått uforutsette konsekvenser som ikke har blitt belyst? Dersom ja, gi en beskrivelse av disse konsekvensene.

Maks 0,5 sider

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)